

ORGANI SAMOUPRAVLJANJA PRED NOVIMI NALOGAMI

Zasedanje novoizvoljenega delavskega sveta podjetja. Izvoljena predsedstvo in upravni odbor podjetja. Za novega predsednika DS je bil ponovno izvoljen Milan Vidmar, za predsednika UO pa Miro Debeljak

- V torek, dne 8. maja, je bilo prvo zasedanje delavskega sveta podjetja, ki je bil izvoljen 20. aprila. Udeležili so se ga člani starega in novega delavskega sveta in precej ostalih članov kolektiva. Do izvolitve predsednika DS je zasedanje vodil najstarejši član novega delavskega sveta Jenko Gabrijel, ki je pozdravil nove člane in jim želel obilo uspeha pri bodočem delu. Potem je podal poročilo predsednik volilne komisije. Iz njega je razvidno, da so se člani polnoštevilno udeležili volitev že v zgodnjih jutranjih urah. Število članov je tudi v tej mandatni dobi 63, omeniti je treba izredno nizko število mladine, ki bo zastopana v tem centralnem delavskem organu (trije in dve ženi.)
- Tudi pri devetih delavskih svetih je izmed 133 izvoljenih članov le 17 mladincev in 10 žena, 31 članov pa je bilo istočasno izvoljenih tudi v DSP.
- Za predsednika DSP je bil ponovno soglasno izvoljen Milan Vidmar, dolgoletni in prizadevni član našega kolektiva, za namestnika pa Vlado Gerdina.

VEDNO VEČJE NALOGE ORGANOV DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Na seji DSP je predsednik UO Vinko Kožuh prebral daljše poročilo, v katerem je dejal:

»Ob začetku mandatne dobe je upravni odbor prevzel obveznosti iz poslovne problematike iz leta 1960, kakor je bilo razvidno iz bilance in bilančnih poročil, ki jih je delavski svet že obravnaval.

V glavnem so se problemi našli na povečan izkoristek kapacitet, za kar je bilo potrebno pridobiti ustrezna naročila in novo delovno silo. Vsak od teh problemov je terjal od upravnega odbora številne analize in razprave, tako v pogledu orientacije podjetja in izdelave perspektivnega plana, kakor glede ureditve vprašanja obratnih sredstev, ureditve raznih vprašanj, prodaje za orientacijo na izvoz in odpravo ozkih grl, ki so se kazala na nekaterih delovnih mestih. To je bilo predvsem pri uvajanju nove proizvodnje Dieslovih motorjev in pri povečanju proizvodnje v programu proizvodnje črpalk.

Tekoče so bili obravnavani še tile problemi: uvajanje ekonomskih enot, obračun po ekonomskih enotah, uvajanje delavskih svetov ekonomskih enot in reševanje njihove problematike.

Rezultati iz leta 1961 nam kažejo nekatere uspehe, tako v pogledu povečanja produktivnosti, obsega proizvodnje, povečanega dohodka in osebnih dohodkov, kakor glede več ali manj uspešnega reševanja problemov družbenega standarda (stanovanj, prehrane delavcev itd.).

V letu 1960 je podjetje doseglo ca. 7,5 milijarde realizacije. Po temeljitih pripravah in razpravah v posameznih proizvodnih enotah je podjetje sprejelo plan za leto 1961 v višini 8,5 milijarde dinarjev, vendar s pričakovanjem, da bo ta plan znatno presežen, za kar govori mnogo objektivnih razlogov.

V začetku leta smo naleteli na ovire glede obratnih sredstev, ki za tako povečan plan niso zadostovali. Reševanja tega problema se je upravni odbor lotil že v prvih mesecih svoje mandatne dobe, vendar mu je to uspelo rešiti šele meseca avgusta, ko smo najeli nova obratna sredstva v višini ene milijarde dinarjev. Znano je,

da je moralo podjetje staviti na razpolago sto milijonov lastnih sredstev iz skladov, ki so bili sicer namenjeni za potrebe stanovanjske izgradnje in drugo.

V letu 1961 so se pojavljale restriktivske mere v državnem merilu, kar je imelo za posledico zmanjšan dotok naročil z domačega trga. Predvsem je povzročila težave nelikvidnost gospodarskih organizacij in so zato te restriktivske mere imele nujen odmev tudi v našem poslovanju. Prav iz teh razlogov je bil material dobavljen v zamujenih rokih, kar so seveda občutili tudi naši naročniki. Poleg teh težav pa smo se srečevali še z novimi, ker so se investitorji orientirali na uvoz.

Znižali smo cene, skrajšali dobavne roke, medtem ko glede kvalitete naših izdelkov ni bilo resnih pripomb s strani kupcev; kljub temu nismo dosegli takega priliva naročil, kot smo smeli pričakovati po obsegu investicijske izgradnje posameznih panog v Jugoslaviji.

V drugem polletju se je dotok naročil povečal, tako da smo ob koncu leta 1961 imeli naročil že za približno 12 milijard za poslovno leto 1962, kar bo novemu upravnemu odboru olajšalo delo in skrb za tekoče leto, vsaj kar se tiče naročil.

Upravni odbor je često obravnaval vprašanje neprodanih zalog viličarjev, raznih črpalk in nekaterih tipov Dieslovih motorjev. Uspelo nam je prodati vse zaloge pettonskih viličarjev in še za leto 1962 zaključiti prodajo nadaljnjih šestdeset.

Nekoliko počasneje gredo v prodajo 3,5-tonski viličarji, vendar tudi ta zaloga ni več problem.

V proizvodnji črpalk je bila kljub temu, da smo delali na zalogo, dosežena visoka realizacija, saj je bilo proizvedeno približno 1800 ton črpalk, od katerih so skoro vse našle svojega kupca.

Večje težave so bile v proizvodnji turbin, ker ravno v letu 1961 ni bilo naročil in plan ni bil izpolnjen, čeprav smo planirali samo 2000 ton. Že vnaprej smo vedeli, da niti 2000 ton turbin ne bo izdelanih, saj ni bilo za to proizvodnje naročil. Na tej postavki

pa smo vztrajali. Z velikimi naporji smo uspeli za leto 1962 prodati večje število turbinskih agregatov, predvsem za izvoz, tako da so naročila za leto 1962 tudi v turbinski proizvodnji v glavnem pokrita.

V industrijski opremi, t. j. proizvodni enoti stroji in naprave smo pričakovali večja naročila za cementarne, kot: Šar, Kakanj, Gornji Milanovac in druge. Zaradi ambicij posameznih investitorjev, ki so želeli uvoziti to opremo, z druge strani pa zaradi delnega omejevanja investicij še ni prišlo do zaključkov pogodb, razen za cementarno Beočin, ki je že v realizaciji.

S področja industrijske opreme lahko ugotovimo, da je bil glede proizvodnje žerjavov dosežen lep napredek. Dokaz temu je prejem večjih naročil z dobavnimi roki za leto 1962.

Problem reprodukcijskega materiala, posebno iz uvoza, je upravni odbor obravnaval na več svojih sejah. Dajal je sugestije, predvsem za preorientacijo na uporabo domačih surovin in elektroopreme, kolikor je to le mogoče.

Zaradi pestrega asortimana v vseh treh enotah finalistov je bilo čutili pomanjkanje strojnih kapacitet. To je podjetje reševalo z najetjem kreditov za proizvodnjo Dieslovih motorjev in povečano proizvodnjo črpalk. Krediti so bili najeti v višini 850.000.000 din za strojno opremo. Tudi iz lastnih skladov se je napravilo precej, naj omenimo le najvažnejše investicije: generalne remonte večjega števila obdelovalnih strojev, povečanje sredstev za orodja, asfaltiranje tal v pločevinarni, montažo 40-tonskega žerjava, montažo ovijalnega stroja, nakup nekaterih varilnih agregatov, delno preureditev garderob in drugo.

V metalurških obratih so bili doseženi lepi rezultati, čeprav so bili povezani z mnogo težjo situacijo na trgu, kot je bilo to običajno. Upravni odbor je na svojih sejah s posebno pozornostjo razpravljal o cenah naših metalurških uslug za blagovno proizvodnjo in o uvajanju tretje izmene v čistilnicah. Montirana je bila električna peč za žarjenje in priprava za čiščenje ulitkov v jeklovilarni ter naprave za inpregnacija ulitkov in žerjav v sivi livarni.

V sivi livarni je treba omeniti velik napredek v produktivnosti dela in zboljšanju kvalitete zaradi uvajanja novih tehnoloških postopkov.

Med svojo mandatno dobo se je upravni odbor srečal s problemi investicij, posebno še s problemom utrjevanja sistema delitve dohodka po ekonomskih enotah.

Nov način obračuna se je pokazal kot pozitiven, vendar s temi rezultati še ne smemo biti zadovoljni, ker se ta obračun še ne opravlja po uspehu posamezne proizvodne enote, za kar je več objektivnih, verjetno pa tudi subjektivnih razlogov.

Delavski sveti proizvodnih enot oziroma sektorjev so vse preveč čakali navodil od upravnega odbora in delavskega sveta podjetja in premalo analizirali stanje v svojih proizvodnih enotah, zato se je delo odvijalo prepočasi. Delavski sveti proizvodnih enot oziroma sektorjev so vse preveč razpravljali o delitvi osebnih dohodkov in o stanovanjskih vprašanjih, kje in kako pa bodo pridobili za to sredstva, pri njih ni bilo prvo vprašanje.

Delo, ki so ga ti delavski sveti opravljali, je vendarle precej razbremenilo delo upravnega odbora, kakor tudi delo delavskega sveta podjetja. To je dokaz, da je bila pot o decentralizaciji samoupravnih organov pravilna. Mnogo stvari prihaja še na upravni odbor, ki bi jih delavski sveti proizvodnih enot oziroma sektorjev lahko rešili sami, to pa je predvsem v primerih, kadar je k predlogu treba reči »ne«.

Delavski sveti proizvodnih enot oziroma sektorjev morajo posvetiti več pozornosti odnosom do delavca. Če je v letu 1961 zapustilo naše podjetje 590 delavcev, se moramo zavedati, da je to število veliko in prav gotovo ne more biti v korist podjetju. Vzroke za tako močno fluktuacijo delovne sile najlaže ugotavljajo delavski sveti proizvodnih enot oziroma sektorjev, ki svoje delavce dobro poznajo, poznajo odnose nadrejenih do njih, poznajo njihove težave in lahko vplivajo na vodstva proizvodnih enot, posebno takrat, ko gre za masševalnost. Zavedati se moramo, da nam stalnost kadra daje večjo kvaliteto, večjo produktivnost in s tem večji napredek, posebno še v dobi, ko se na tržiščih srečujemo z vedno ostrejšo konkurenco.

Upravni odbor se je nadalje bavil s tekočo problematiko, kolikor je spadala v njegovo pristojnost. Tako je obravnaval in reševal predloge za službena potovanja v inozemstvo, razpise vodilnih delovnih mest, članstva v raznih zbornicah in združenjih, izredne neplačane dopuste, stanovanjsko problematiko, reševal razne prošnje, naslovljene na ta organ itd. Vse to delo so uprav-

nemu odboru olajšale komisije, ki so vse zadeve vnaprej preanalizirale in dajale svoje predloge.

V nadaljevanju svojega poročila je predsednik UO prikazal nekaj važnih podatkov o gospodarjenju podjetja, ki smo jih v našem časopisu že objavili ob bilanci.

Svoje poročilo je predsednik UO Vinko Kožuh zaključil takole:

Novi upravni odbor bo moral nadaljevati delo, ki smo si ga naložili v planu za tekoče leto: za izpolnitev plana bo treba čimprej izvesti obračun po ekonomskih enotah, nadaljevati bo treba s stanovanjsko izgradnjo kot tudi z izboljšanjem družbenega standarda in razvijanjem osebnega standarda zaposlenih članov kolektiva. Preštudirati bo moral tržne probleme, tako domačega tržišča kot inozemskega, in zagotoviti naročila za naslednja leta. Novi upravni odbor se bo moral ukvarjati s problemom sredstev podjetja ter jih racionalno in ekonomično upravljati, kar bo vsekakor zelo težavna in odgovorna naloga.

Po poročilu predsednika UO je glavni direktor Ivan Kogovšek želel novoizvoljenim članom DSP čimveč uspeha pri bodočem delu, ki prav gotovo ne bo lahko. Glavni direktor je obširno govoril o nadaljnjem delu podjetja v letoš-

NAGRADE ZA NAJLEPŠE OKRAŠENA VOLIŠČA

V delavski svet podjetja je bilo izvoljenih 63 članov, od katerih sta samo dve ženski in trije mladinci. V delavske svete proizvodnih enot pa je bilo izvoljenih 133 članov, od tega samo 17 mladincev in 10 žena.

Volilna komisija je s sodelovanjem sindikalne organizacije določila komisijo, ki si je ogledala okrasitev vseh 12 volišč. Prvo nagrado v znesku 5000 din je priznala 6. volišču DT, drugo nagrado v znesku 3000 din 10. volišču, kjer sta volila splošni in kadrovskega sektorja, tretjo nagrado v znesku 2000 din 8. volišču oskrbovalnih obratov II.

Najlepše so okrasili volišče člani kolektiva PE DT

Naš uspeh v preteklem letu

V dopolnilo podatkom, ki smo jih objavili v štev. 3 (marca 1962) pod naslovom »Rezultati poslovnega leta 1961« povzemo iz poslovnega poročila še naslednje pokazatelje:

Litostroj je že v preteklih letih kazal zdrave tendence za nadaljnji razvoj in porast svoje dejavnosti. Na tej razvojni poti se giblje še naprej celotna dejavnost podjetja. Tudi za leto 1961 si je kolektiv zastavil planske naloge, ki prekašajo dosežke iz 1960. leta, ko se je plan blagovne proizvodnje po fizičnem obsegu povečal za 1,3 %, plan finančne realizacije pa za 11,7 %. Finalizacija proizvodnje je sicer zaostajala nasproti planu za 9 %, zato pa se je nedokončana proizvodnja povečala za 30 %. Finančna realizacija je bila presežena za 7,6 %. Primerjava dosežkov s prejšnjim letom da še boljše pokazatelje, saj je realizacija v letu 1961 v porastu nasproti letu 1960 za 23 %.

Za izvršitev planirane proizvodnje in realizacije je bilo potrebno naprej preskrbeti zadostna naročila. Tudi tu je bil uspeh popoln, tako da si je podjetje s sprejetimi naročili pokrilo vse proizvodne kapacitete ne samo za leto 1961, temveč tudi za leto 1962 in delno tudi že za naslednja leta. Od prejetih naročil odpada na dobave za domače tržišče 55 % in na dobave za inozemsko tržišče 45 %. Od pomembnejših naročil se nanaša na domači trg turbinska oprema za HE Senj, črpalke za naročnike Metalurgije iz Beograda in Vodovod iz Sarajeva, žerjavi za Železarno Nikšić, Železarno Ravne, Dalmacija cement v Solinu, 11. Oktomvri v Kumanovu in Termoelektro v Tuzli, opremo za Cementarno Trbovlje, Dieslovi motorji za razne naročnike, Crveno zvezdo v Pulju, Jugotanker v Zadru itd. ter talna transportna sredstva. Za inozemski trg pa: turbine za Gvinejo — HE Grandes Chutes, Indijo — Xamuna I in II in Jaldhaka; črpalke za Egipt — Waadi Natroun, General Motors; žerjavi za Indijo — Bhopal, Adamsom Alliance; cementarne za Indijo (Cementarna Cherapuni) in viličarji za SSSR.

REZULTATI BOLJŠE ORGANIZACIJE

Povečane proizvodne naloge zahtevajo tudi več delovne sile. Plan delovne sile je bil dosežen le s 94,7 %. Doseženi proizvodni uspehi so torej predvsem rezultat boljše organizacije, večje storilnosti oziroma prizadevnosti na-

PRED NOVIMI NALOGAMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

njem in prihodnjem letu, o višji produktivnosti, o pravilni organizaciji dela, o vključevanju novih strojev v proizvodni proces, o delu delavskih svetov proizvodnih enot, o uvedbi obračunavanja po proizvodnih enotah, o povečanju naročil za izvoz, o precej visoki nedokončani proizvodnji, o pravilnem in smotrnem odobravanju nadur, o nadaljnji izgradnji podjetja v prihodnjih letih ipd.

Tudi ostali govorniki so poudarili važnost dela samoupravnih organov in ostalih problemov, ki jih bodo morali uspešno reševati novoizvoljeni organi delavskega samoupravljanja.

Novi upravni odbor

Po razpravi je delavski svet sprejel razrešnico prejšnjemu UO in izvolil novega, ki šteje kakor prejšnja leta deset članov in deset namestnikov. Za člane novega UO so bili izvoljeni: Anton Bezek, Janez Črnak, Uroš Kos, Alojz Mežnarič, Mirko Debeljak, Franc Kranjc, Radoš Krulj, Jože Kožuh, František Dvořák, Franc Pivk. Za namestnike članov UOP pa so bili izvoljeni: Ignac Omahen, Stane Levičar, Boris Klemenc, Daniel Čuk, Avgust Martini, Viktor Grebenšek, Marjan Kompoljšek, Karel Platovšek, Leopold Pirih in Tončka Smerajc.

Za predsednika UO je bil izvoljen na seji novega UO 9. maja 1962 Mirko Debeljak.

Novoizvoljenim članom DSP in UOP želimo čimveč uspeha pri nadaljnji izgradnji našega podjetja in pri njegovem bodočem delu.

ših delavcev. To potrjujejo dejstva, ker je dosežena finančna realizacija porasla nasproti prejšnjemu letu za 23 %, delovna sila pa le za 14 %.

Izpolnitev planskih nalog so v letu 1961 v veliki meri ovirala nezadostna obratna sredstva in pomanjkanje deviz za plačilo reprodukcijskega materiala iz uvoza. Zaradi tega je nekoliko zaostajala finalizacija proizvodov, kar je imelo za posledico porast nedovršene proizvodnje, kot smo že omenili. Težave z obratnimi sredstvi nastopajo s povečanjem proizvodnje oziroma s povečanim vlaganjem v proizvodnjo. Podjetje je vložilo prošnjo za dodatno posojilo obratnih sredstev. Prošnja pa je bila rešena šele avgusta 1961. To je bilo očitno prepozno, da bi lahko še pred koncem leta nadoknadili zamujene roke, saj je vse to ozko povezano z možnostjo pravočasne nabave surovin in reprodukcijskega materiala.

Tako kot podjetje planira obseg proizvodnje in finančne realizacije, planira tudi tovarniško režijo. Režija mora biti v določenem sorazmerju z realizacijo. V absolutnem znesku je bil plan režije presežen z 2,6 %, realizacija pa za 7,6 %. Sorazmerje v porastu režije in realizacije je brez dvoma pozitivno, kar se kaže pri doseganju dohodka oziroma dobička in pri doseganju ostanka čistega dohodka za sklade podjetja.

PRIMERJAVA Z LETOM 1960

Če vzamemo za primerjavo rezultate iz leta 1960 s 100 %, smo dosegli v letu 1961 celotni dohodek s 120,5 %, dobiček s 125,2 %, osebne dohodke s 170,9 %, dohodek pa s 147,4 %. Dobitek v našem socialističnem gospodarstvu ni element uspeha, vendar pa je še vedno najsigurnejše gospodarsko merilo in pokazatelj za primerjavo z dosežki iz preteklih let ter kot pokazatelj gospodarjenja in rentabilnosti vloženih sredstev.

H. V.

Novi člani delavskih svetov

Franc Pivk, Gabrijel Jenko, Marjan Kompoljšek, inž. Andrej Voje, Miro Podbevšek, Alojz Mežnarič, Silvo Beguš, Milan Vidmar, Viktor Grebenšek, Jože Kožuh, Stane Levičar, Anton Valant, Miro Debeljak, Jože Hauschild, Franc Kranjc, Ančka Jager, Edo Polak, Viljem Markuš, Franc Langerholc, Leopold Pirih, Vinko Tomažin, Ignac Omahen, Janez Črnak, Feliks Aš, Jože Vuksenič, Jože Tomšič, Severin Pohlen, Anton Velkavrh, Radoš Krulj, Adolf Straka, Vlado Gerdina, Ivan Bokal, Karel Gornik, Karel Platovšek, Janez Jugovic, Ernest Marinič, inž. Marko Celarc, Jože Hauptman, Miro Zupanič, Avgust Martini, Andrej Fende, Bože Kecman, inž. Gabrijel Erzin, inž. Nestor Marn, inž. Kazimir Ermenc, Tončka Smerajc, Anton Bezek, Uroš Kos, Boris Klemenc, Vasilij Možina, Bogo Kosmač, inž. Saša Kveder, Danilo Rožac, Danijel Čuk, František Dvořák, Dejan Stojčič, Ciril Venika, Stane Zagar, Metod Hrovat, Matej Gelemanovič, Alojz Fašun, Miro Stalovsky, Jože Lukanc.

V delavski svet PE — Metalurški obrati so bili izvoljeni:

Anton Savor, Marjan Kompoljšek, Mihael Žilavec, Anton Lovše, Franc Kotnik, Peter Pongrac, Gabrijel Jenko, Jože Skulj, Ignac Kustec, Miro Podbevšek, Jože Kunič, Viktor Pogacnik, Franc Pivk, Marjan Spende, Ivan Mardjetko, Vinko Kuček, Andrej Utroša, Peter Zohar, Mijo Patafta, Avgust Beguš, Jovan Andjelov.

V DS — Pločevinarna in kovačija:

Ernest Marinič, Rudi Resnik, inž. Marko Celarc, Andrej Fende, Jože Podobnik, Bože Kecman, Jože Hauptman, Anton Kranjc, Pavle Breznikar, Vinko Vidovič, Nemanja Ristič, Jože Jambrovič, Josip Pintarič.

V DS — PE Hidravlični stroji:

Vinko Jenko, Maks Kričej, Milan Vidmar, Jakob Grahek, Mirko Debeljak, Jože Kopač, Marjan Križnar, Stane Levičar, Ciril Brenčič, Irena Baričič, Vlado Jerše, Janez Tomšič, Anton Lotrič.

V DS PE — Stroji in naprave:

Franc Selan, Jurij Legvart, Ignac Omahen, Peter Volk, Ivan Jesenšek, Severin Pohlen, Janez Črnak, Jože Steblaj, Brane Bežan, Jože Tomšič, Franc Zmahar, Albin Forte, inž. Peter Vogrič.

Od celotnega dohodka odpada na osebne dohodke 20,8 %, na sklade podjetja 6,9 % in na družbene dajatve 8 %. Pokazatelji nasproti doseženemu dohodku so seveda drugačni, in sicer odpade od doseženega dohodka na osebne dohodke 58,4 %, na sklade podjetja 19,5 % in na družbene dajatve 22,3 %. Osebnih dohodkov so v porastu nasproti letu 1960 za 57,2 %, sredstva za sklade podjetja pa za 42,4 %. Osebnih dohodkov ki so v porastu zaradi povečane osebne potrošnje in zaradi povečanih prispevkov, ki obremenjujejo osebne dohodke. Povečana participacija skladov podjetja na doseženem dohodku pa nastopa zaradi porasta realizacije oziroma skupnega dohodka in zaradi prihrankov na režiji.

Prikazane družbene dajatve od dohodka so samo del akumulacije; drugi del akumulacije pa so prispevki iz osebnega dohodka, obresti in davek na promet proizvodov. V skupnem znesku je celotna akumulacija 20 % doseženega skupnega dohodka.

SKLAD SKUPNE PORABE

Od doseženih rezultatov so za delovnega človeka najvažnejše izločitve za osebne dohodke in za sklad skupne porabe. Sredstva sklada skupne porabe služijo našemu podjetju v prvi vrsti za gradnjo stanovanj. Sredstva tega sklada so v preteklih letih bila zelo skromna in že vnaprej razporejena. S sredstvi, doseženimi v letu 1961, je podjetju uspelo pokriti vse obveznosti, ki jin je prevzelo nase v zvezi z izgradnjo dveh stanovanjskih blokov — XV. in XVII. in v zvezi s stanovanjsko izgradnjo V., VI. in VII. stanovanjske zadruge Litostroj, kot tudi v zvezi z izgradnjo objekta Delavsko-uslužbeneke restavracije in Počitniškega doma v Fiesi. Ker se je podjetje razbremenilo svojih obstoječih obvez, se bo lahko lotilo nadaljnje izgradnje; za leto 1962—1963 je sklenjena izgradnja dveh novih stanovanjskih blokov in ene stanovanjske stolpnice.

Titov govor med ljudmi

Spričo ogromnega zanimanja članov našega kolektiva za govor maršala Tita v Splitu, je propagandni oddelek našega podjetja kupil posebno izdajo časopisa Delo, v kateri je v celoti objavljen predsednikov govor. Časopis smo razdelili Litostrojčanom pri izhodu iz podjetja. Zaradi čim več-

jega poudarka pa smo pričeli na letakih tiskati tudi izvlečke tistih delov govora, ki so v kakršnikoli povezavi z našo domačo problematiko.

Tako za posebno izdajo Dela kot za akcijo z letaki je pokazal kolektiv veliko zanimanje.

Pohvale najboljšim ob prvem maju

Metalurški obrati

Martin Finc, Ludvik Fortuna, Radivoj Aršič, Franc Pavlin, Ivan Križman, Rudi Belak, Silvo Beguš, Peter Kozjak, Janez Drobnič, Jože Keber, Franjo Pintarič, Vlado Krošelj, Jože Tekavčič, Janez Jerman, Avgust Kočar, Ivan Mlinar, Anton Lovše, Zvonka Hren, Štefan Meteljko, Franc Zihlerl, Henrik Mišmaš, Ivan Božič, Ferdo Saletinger, Janez Znidaršič, Janez Barkovič, Anton Novak, Jože Glavan, Peter Pongrac, Jože Šušteršič, Alojz Marolt, Alojz Lesjak, Mihael Žilavec, Ignac Konič, Anton Savor, Jože Mravljica, inž. Zvonimir Gorjup, inž. Ivan Stadler.

Stroji in naprave

Velimir Kern, Fajko Frank, Vinko Novak, Alojz Grmšek, Henrik Bratkovič, Stane Vatovec, Alojz Jekovec, Savo Čelovčič, Ante Grigilo, Ivan Zigmund, Alojz Račič, Stanislav Remšak, Aleksander Regent, Jože Kušar.

Hidravlični stroji

Julija Dimnik, Vinko Jemec, Ivan Oprešnik, Leopold Perme, Jože Kikelj, Janez Požar, Anton Žabjek, Janko Lapuh, Irena Baričič, inž. Alojz Kovač, Ciril Omejc, Janez Šipek, Ludvik Slana, Franc Selan, Iva Dornik, Stane Levičar, Stane Grundner, Franc Šter, Marija Predikaka, Drago Pribošek, Bogoljub Baraga, Jurij Šafer, Anton Novak, inž. Kosta Da Damos.

Pločevinarna in kovačija

Martin Einbauer, Nemanja Ristič, Egidij Okoren, Ernest Marinič, Dušan Laloš, Anton Kranjc, Janez Grenc, Janez Dolenc, Alojz Pirc.

Oskrbovalni obrati

Anka Kovač, Martin Marič, Leopold Pirih, Enriko Rodella, Vinko Flek, Andrej Zorž, Vinko Srbčič, Jože Podvratnik, Leopold Breskvar, Stanko Beguš, Franc Hostnik, Vinko Sever, Jakob Ščetinec, Anton Smerkolj, Emanuel Žagar, Janez Gostič, Drago Borštner, Vinko Zibert, Martin Rožanc, Ančka Jager, Vinko Kožuh, Anton Levstek.

Kadrovski sektor

Marija Černe, Josipina Kosmač, Alojz Frank, Marija Glavina.

Dieslovi motorji in talni transport

Inž. Darinko Kolbl, Marjan Mulej, Rihard Gamberger, Miro Langus, Karel Gornik, Janez Glavan, Viktor Dolenc, Vinko Cvelbar, Janoš Šarvari, Franc Miklavčič, Anton Pugelj, Jože Zalta, Ivan Bokal.

Splošni sektor

Jože Polutnik, Milan Seme, Malči Bras, Hilda Otič, Sonja Mravljica, Ivan Kogovšek.

Gospodarsko-računski sektor in IBM

Vinko Helcl, Marjan Čeh, Jože Levstik, Agica Fende, Vekoslava Sedej, Jože Velikanje, Deže Rac, Slavka Pečirer, Marjan Žugelj, Boris Klemenc, Simona Drešar, Zinka Kožuh, Franc Kovač, Marija Mihevc.

TKB in CTB

Danilo Rožec, Romana Medja, Nada Pivk, Anton Kovačič, Pavla Brilej, František Dvořák, Marija Oblak, inž. Vinko Čizman, inž. Adrijan Kumar, inž. Jelka Babšek.

Prodajno-projektivni biro

Inž. Zvonimir Kovačič, Milan Kovačič, Matilda Ganter, inž. Marko Batista, Andrej Pahor, inž. Zvonimir Birsar, Dušan Brglez, inž. Marko Kos, Vekoslav Urbančič.

Materialni biro

Stane Zibelnik, Franc Zalar, Nada Seliškar, Alojzija Mrdjetko, Jerica Turk, Franc Tajnikar, Anton Jeretina, Josipina Škrgetič, Rozalija Petan, inž. Marija Skopal, Janez Gogala, Milan Špolar.

Industrijska šola

Davorin Vičič, Franc Ovčak, Ana Simčič.

V imenu vsega kolektiva čestitamo našim najboljšim, ki so bili ob 1. maju pohvaljeni. Seveda vemo, da je število tistih, ki bi zaslužili pohvale, precejšnje in naj jim velja pohvala prek časopisa. Skupaj s kadrovskim sektorjem, ki nam je posredoval imena pohvaljenih, želimo, da bi bili pohvaljeni za vzgled vsemu ostalemu kolektivu.

GIGANTI NA CETINI

- S predlansko dograditvijo HE Peruća in letošnju dograditvijo prve etape HE-Split na reki Cetini v Dalmaciji se
- je zmogljivost jugoslovenskih elektrarn povećala za
- 254.000 kW, povprečna letna proizvodnja pa za 1.650.000.000
- kWh, kar so vsekakor izredno visoke številke.

Do izgraditve obeh omenjenih elektrarn je izkoriščala tok reke Cetine samo hidroelektrarna Kraljevac, najstarejša med velikimi elektrarnami v Jugoslaviji.

V skalovitem kanjonu Dinarskega pogorja, kakih 45 km jugovzhodno od Splita, sta v tej elektrarni pričela v letu 1915 obratovati dva agregata po 16 MVA, ki sta se jima v letu 1930 pridružila še nova agregata po 26 MVA. Ekonomska pomembnost te, tedaj največje elektrarne na Balkanu, pa se je z naraščajočimi potrebami po energiji začela zmanjševati zaradi zelo male možne akumulacije: HE Kraljevac obratuje praktično skoraj povsem pretočno in je do izgraditve HE Split izkoriščala manj kot 70 % razpoložljivega srednjega dotoka.

Ko so leta 1947 pričeli proučevati možnost za izgradnjo večje akumulacije za HE Kraljevac, so se hkrati ukvarjali še s projektom, da bi izkoristili ves energetski potencial reke Cetine. In ta projekt so nazadnje tudi osvojili.

Začeli so z izgradnjo akumulacijskega bazena Peruća, ki leži na koti 360 m nad morjem, ca. 14 km severno od Sinja. Nasuta pregrada višine 65 m in dolžine na kroni 450 m, ustvarja akumulacijsko jezero z volumnom 520.000.000 m³, od katerih je uporabnih 495 milijonov m³. Ta akumulacija služi kot sezonska izravnava za HE Split, medtem ko konstruktivni padec 41 m pri pregradi izkorišča prigradna elektrarna Peruća.

V hidroelektrarni Peruća obratujeta dva agregata z vertikalnima Francis turbinama, ki imata pri goltnosti po 60 m³ skupno moč 42.000 kW. Povprečna letna proizvodnja znaša ca. 140.000.000 kWh.

Druga pregrada Prančevići ustvarja akumulacijski bazen s 6.800.000 m³, od katerih je izrabljivih 3.000.000 m³, kar zadostuje za potrebe dnevne izravnave. Zgrajena je na koti 237 m nad morjem.

Od tam do vodostana je izpeljan 9650 m dolg okrogel rov s premerom 6,10 m.

Od vodostana se rov nadaljuje še ca. 55 m nizvodno do komore z zasunki, od koder so izpeljane jeklene tlačne cevi premera 3,5 m

do podzemne strojarne HE Split v Zakuću pri Omišu. V prvi etapi so izgradili dovodni rov in dva cevovoda za dva agregata. Ker je HE Split projektirana za 4 agregate, bodo v drugi etapi zgradili še en rov in dva cevovoda.

Pri izgradnji prve etape so upoštevali že možnost gradnje druge etape, tako da pri tem ne bi posebnosti obratovanja že montiranih agregatov. HE Split je visokotlačna elektrarna s konstrukcijskim padcem 250 m. Strojarne je zgrajena podzemno in je dolga 98 m, široka pa 185 m. Dohodni rov je dolg okrog 322 m, odvodni rov pa okrog 326 m.

V strojnici je prostora za štiri glavne agregate, hišni agregat, vodni upor, polportalni žerjav skupne nosilnosti 320 ton in ostale pomožne naprave. Prostor za transformatorje v dolžini okrog 44 m in širine okrog 16 m v podaljšku strojnice.

Sedaj obratujeta dva glavna agregata. Prvi je pričel obratovati lani septembra, drugi pa letos februarja. V obratu je tudi hišni agregat.

Vertikalne Francis turbine imajo pri goltnosti po 50 m³ v sekundi in konstrukcijskem padcu 250,4 metra po 150.000 KM.

Generatorja po 120 MVA sta vezana v blok stiker s tremi enofaznimi transformatorji po 120 MVA skupnega učinka.

Predvidena letna proizvodnja prvih dveh agregatov bo znašala 1.465.000.000 kWh v povprečnem in 1.200.000.000 kWh v sušnem letu.

Po dokončni dograditvi HE Split pa bodo vsi štirje agregati proizvajali 1.945.000.000 v povprečnem in 1.390.000.000 kWh v sušnem letu.

Proizvodnja v HE Kraljevac pa se je z izgradnjo HE Split zmanjšala zaradi odvajanja vode iz korita Cetine na pregradi Prančevići. Tako izkorišča ta elektrarna, ki prejema še vso odvečno vodo iz izravnalnega bazena in padavinskega področja od pregrade Prančevići do elektrarne Kraljevac, razpoložljivo kapaciteto generatorjev za obratovanje za javno energijo.

J. J. (Elektrogospodarstvo)

Turbinski okrov za HE Split

Domači proizvajavci brez referenc

Po beograjskem dnevniku »Privredni pregled« z dne 18. aprila 1962, št. 1901, povzemamo članek I. Sladkova pod gornjim naslovom, ker so ugotovitve avtorja zanimive tudi za naše podjetje in njegovo prizadevanje, da bi se odpravile podobne napake, ko gre za našo opremo, s katero se uspešno uveljavljamo na zunanjih trgih. Op. ur.

V pogojih močne konkurence na tujih tržiščih so domače reference izredno važne za sklepanje uspešnih trgovinskih poslov. Še več, včasih so reference celo osnovni pogoj za prodajo blaga ali opreme. To je povsem razumljivo, saj so reference zagotovilo za solidnost proizvajavca in njegovih proizvodov. Čeprav naša proizvodna podjetja že dolgo izvažajo različno opremo, o kateri se kupci laskavo izražajo, se še vedno dogaja, da izgubljam iz-

vozne posle v inozemstvu prav takrat, ko se prične govoriti o referencah. In da je zadeva še hujša, naj povemo, da ne izgubljam poslov toliko zaradi pomanjkanja tujih, kolikor zaradi domačih referenc. Proizvajavci na splošno sklepajo, da prihaja do tega pojava samo zaradi nepravilnega uvoza. Ni namreč redek pojav, da od tujih proizvajalcev kupujemo opremo in pri tem sploh ne pomislimo, ali se prav taka oprema ne proizvaja morda tudi pri nas, oziroma ali je ne bi lahko proizvedli.

Proizvajavci trdijo, da so v pogojih uvoza, kakršni so danes pri nas, že vnaprej onemogočeni, ko gre za pogodbe take vrste za tuja tržišča. Še huje je, da tuja konkurenčna podjetja to našo slabost pošteno izkoriščajo, ko nudijo svoje reference v naši državi. Posledica tega so številne propadle kupčije. Sicer pa imamo na razpolago nekaj konkretnih primerov.

Tovarna Radnik v Zagrebu že vrsto let uspešno proizvaja in izvažata različna dvigala. Za mnoge objekte, ki jih gradijo pri nas, pa dvigala uvažajo. Na neki licitaciji v Turčiji je Radnik nudil 28 svojih kompletnih dvigal in kupčija je bila že skoraj sklenjena, ko je neka švicarska tvrdka zapečatila usodo Radnikove kupčije. Zastopnik švicarske tvrdke je namreč predložil spisek svojih dvigal, ki so jih izvozili v Jugoslavijo. Na spisku so bili med drugim tudi nekateri reprezentativni objekti: zgradba Izvršnega sveta v Beogradu, Ljudska skupščina v Sloveniji, hotel Metropol v Beogradu in drugi. Seveda turški investitor ni niti na trenutek več okleval in je sklenil kupčijo s Švicarji.

Pred časom je tudi tovarna Edinstvo iz Zagreba, ki je znana po svoji prvovrstni opremi za prehrambeno industrijo, iz podobnih razlogov izgubila kupčijo v Grčiji. Zadruga iz Nauphliona iz Grčije je odbila ponudbo Jedinstva za dobavo naprav za predelavo paradiznika z motivacijo, da je podjetje Manzini iz Parme v

Italiji prodalo Jugoslaviji nekaj svojih avtomatskih naprav za predelavo paradiznika.

Ministrstvo za elektro-industrijo v Indiji je že leta 1959 zahtevalo dobavo dveh parnih turboagregatov z močjo 30 MW za TE Amarkantak. Jugoturbina v Karlovcu je izdelala ponudbo, ki so jo ugodno sprejeli zaradi roka dobave in cene. Žal pa niso imeli reference z domačega tržišča. Prav iz tega razloga so bile pozneje odbite tudi druge ponudbe za dobavo večjih turboagregatov v Indiji.

Proizvajavci pa opozarjajo še na neki pojav, zaradi katerega često ne morejo skleniti kupčij. Investitorji marsikdaj zahtevajo proizvode, ki jih izdelujemo v Jugoslaviji, a imajo določeno pomanjkljivost, nad katero se investitor »kapricira«. To je investitorju zadosten razlog, da uvozi zahteven artikel iz tujine. Lep primer je bil pred nedavnim v tovarni Djuro Djaković v Slavon-skem Brodu. Ta naša znana tovarna proizvaja Dieslove lokomotive z močjo 20, 45, 180, 400 in 825 KM. Zgodilo pa se je, da je neki naš investitor zahteval Dieslovo lokomotivo 150 KM, ki je Djuro Djaković slučajno ne izdeluje. Zato je zahteval uvozno dovoljenje in ga tudi dobil.

NOVE KNJIGE ZALOŽBE RAD

Založba Rad je doslej med drugimi izdala tudi naslednjo strokovno literaturo, ki jo priporočamo tudi našim bralcem:

Dragutin Radunović: Pojam, značaj i faktori produktivnosti rada. Ing. Slavko Marjanović: Mehanizacija i produktivnost rada. Ing. Dragoljub Kalanović: Priprema rada i uredjenje radnog mesta. Ing. Nenad Mileusnić: Unutrašnji transport i produktivnost rada. Ing. Ljubomir Mirković: Unutrašnje rezerve za povećanje produktivnosti rada. Miloje Nikolić: Specijalizacija, kooperacija i standardizacija i produktivnost rada. Dr. Mirko Dautović: Čovek kao faktor produktivnosti rada. Ing. Miroslav Lukić: Radni uslovi i produktivnost rada. Ratko Vuković: Oblici stimulacije u privredi. Milorad Taušanović: Raspodela ličnih dohodaka po kompleksnom učinku. Dr. Stevan Kukuleča: Privredno-računske jedinice i produktivnost rada. Dr. Zivko Kostić: Upravljanje i rukovodjenje preduzećem i produktivnost rada. Dr. Gojko Grdjić: Merenje, praćenje i analiza produktivnosti rada in Dragutin Radunović: Produktivnost rada, ekonomičnost i rentabilnost.

Brošure se lahko kupujejo posamezno, naročila pošljite na naslov: Založniško podjetje Rad, ulica Moša Pijade 12/III nadstropje.

Slovesna spustitev v pogon prvih dveh agregatov HE Split

V do sedaj največji hidrocentrali v Jugoslaviji je predsednik Tito 6. maja 1962 svečano pustil v redno obratovanje prva dva agregata.

V slavnostno okrašeni podzemeljski strojnici so se že v zgodnjih jutranjih urah zbrali povabljeni gostje. Z zanimanjem so si ogledovali mirujoči turbini in generatorja in komaj so verjeli, da se v njih skriva tako ogromna moč. Med gosti so bili vsi vidnejši predstavniki vlade NR Hrvatske z dr. Vladimirom Bakaričem na čelu, predstavniki NR Srbije, predstavniki jugoslovenske elektro zajednice, številni generali in admirali JNA in vojne mornarice, predstavniki znanstvenih zavodov in inštitutov in predstavniki podjetij, ki so sodelovala pri gradnji tega veličastnega objekta.

Ob 7.45 uri je prispel maršal Tito. Radostno pozdravljen od zbranih gostov je odšel na svečano tribuno, kjer mu je najprej glavni gradbeni projektant objekta s pomočjo makete razložil celotni hidroenergetski sistem na področju reke Cetine. Za tem se je maršal zadržal nekaj časa v prijetnem razgovoru s predstavniki podjetij, ki so gradila to centralo. Tudi naš direktor tovariš

Kogovšek mu je povedal glavne podatke o turbinah.

Nekaj pred 9. uro je maršal obrnil na regulatorjih omejevalce odprtja turbin in oba agregata sta se zavrtela ob navdušenem odobravanju vseh prisotnih. V spremstvu direktorja Kogovška si je maršal ogledal še turbine, naprave za tlačno olje regulacije in kroglaste zasune v turbinskem prostoru.

O centrali kot celoti se je predsednik Tito izrazil zelo pohvalno in je vsem sodelujočim delavcem, tehnikom in inženirjem izrekel zahvalo in priznanje.

Maršalove zahvale in priznanja je seveda deležen tudi naš celotni kolektiv, saj smo pri nas narejeno strojno opremo izdelali res vestno in solidno. To dejstvo nam bo v bodoče močna referenca v konkurenčnem boju za nova naročila.

Agregata v hidrocentrali Split sta šla v pogon skoraj leto dni pred prvotno predvidenim rokom. Prvi agregat je bil priključen na električno omrežje 16. septembra leta 1961, dočim je bil drugi sinhroniziran na mrežo 7. februarja 1962. Do sedaj sta agregata proizvedla že 603 milijone kWh, do 1. septembra, ko bi po prvotnem rokovniku centrala morala pričeti

s proizvodnjo energije, pa bosta agregata dala že preko 1000 milijonov kWh, kar predstavlja vrednost 4 milijarde 300 milijonov dinarjev. Ta vsota je velik prihranek, katerega smo s svojim vestnim delom ustvarili tudi mi. V redni proizvodnji bosta agregata dala na leto 1 milijardo 500 milijonov kWh, kar predstavlja skoraj 25 % celotne jugoslovenske proizvodnje električne energije.

ša—lu

50-LETNICA HIDROELEKTRARNE KRALJEVAC

Pred kratkim je obhajala petdesetletnico hidroelektrarna Kraljevac v Hrvatski. Leta 1912 je bila to največja elektrarna na Balkanu — njena skupna instalirana moč je znašala 32.000 kW. Leta 1932 so povečali njeno moč na 84.000 kW in jo pozneje še večali. Proizvodnja HE Kraljevac je znašala leta 1950 35 %, leta 1960 pa 200 % več kakor leta 1939.

Kolektiv HE Kraljevac čestitamo tudi Litostrojčani!

Zloraba izobraževanja

Naj navedemo samo nekaj oblik te zlorabe.

Ob uvajanju izmen so mnogi množično iskali najrazličnejše oblike izobraževanja v mestu, čeprav jih imajo nekaj od njih tudi doma v našem centru, samo zato, da bi se izognili dela v izmenah. Ker enote temu niso ugodile, so zagnali krik, da ne spoštujemo resolucije, da zaviramo razvoj mladine, skratka da nimamo poslušna za zaposlenega. Vemo pa, da jim je bilo težko podrediti se hišnemu redu, izbirnim kriterijem, kakor so: delovni staž, uspeh na delovnem mestu, rezultati psihotehničnega pregleda in sprejemna konsultacija.

Za zlorabo izobraževanja lahko smatramo tudi beganje za papirji, da bi lahko izsiljevali prednost pri razporejanju, večkrat ob zelo pičlih delovnih uspehih ali celo neuspehih in majhni pripravljenosti za povečanje lastnega prizadevanja. Vodi jih želja, da bi se s papirnatimi kvalifikacijami ob priložnosti lahko dokopali na položaj, na katerem bi bilo možno skrivati svojo nedoraslost. Ob tem pa nujno pritiskati na pod-

rejene s sklicevanjem na papirje in z gledanjem »zviška« na tiste, ki samo teh papirjev nimajo.

Pogosta oblika izrabljanja pa je tudi odhajanje na inozemske prakse v primerih:

- ko kandidat ni pokazal posebnih prizadevnosti in uspehov na delovnem mestu;
- ko se še ni nič razgledal po podobnih domačih podjetjih;
- ko ga ne najdemo ne v strokovnih društvih ne v strokovnem tisku ne v predavateljskih in instruktorskih vr-

stah izobraževalnih ustanov kot prizadevnega sodelavca;

- ko ne obvlada jezika dežele, kamor odhaja na prakso;
- ko ni obdelal še nikake tuje literature;
- ko se mu niti ne zdi vsaj načrtno razmisliti o tem, katere strokovne probleme bo obravnaval v tujini;
- ko ni pripravljen sprejeti obveze do podjetja in do svojih sodelavcev zaradi zahtevane ugodnosti.

In še in še, pa zaenkrat dovolj.

Mladinski drobiž

OD MLADIH KOMUNISTOV
PRICAJUJEMO VEČ

V mesecu februarju so se zbrali v sejni sobi mladi komunisti Litostroja, ki so se pogovorili o svojem delu in o svojih nalogah v sistemu decentralizacije. Vsi mladi komunisti se ne zavedajo svojih dolžnosti in ne delajo po statutu ZK, tako kot se od njih zahteva. Za reševanje vsake težave se je potrebno dobro politično-ideološko pripraviti, kajti le z dobrim poznavanjem gradiva lahko uspešno

zagovarjaš politične dogodke. V bodoče se bodo pred mlade člane ZK postavljale zelo odgovorne naloge, ki jih bodo morali reševati skupno s starejšimi sodelavci.

OBISKALI SO NAS MLADINCI
TEKSTILINDUSA IZ KRANJA

V začetku februarja so si ogledali naše podjetje mladinci in člani KMP Tekstilindusa iz Kranja. Iz pogovora, katerega smo imeli z njimi po ogledu vseh obratov, se vidi, da se zanimajo tudi za druge panoge v industriji, za gospodarske težave in uspehe in delo mladih v samoupravnih organih. Mladinci Tekstilindusa so povabili mladince in člane KMP na ogled njihove tovarne.

TRIJE NASLOVI ZA KRAMARJA

Ob koncu meseca februarja je bilo v Celju republiško prvenstvo v plesu. Sodelovalo je 23 plesnih parov v standardnih in latinsko-ameriških plesih. Član našega delovnega kolektiva Edo Kramar je s svojo soprogo Nado osvojil kar tri naslove najboljšega plesalca. Zmagal je v najvišjem »i« razredu, v standardnih in latinsko-ameriških plesih. V skupni oceni je zbral 242 točk. Plesnemu paru Kramar želimo še veliko uspehov na plesnih odrih doma in na tujem.

Pili bomo zdravo mleko

Občinski ljudski odbor je sprejel odlok o prepovedi prometa z nepasteriziranim mlekom na ob-

močju Ljubljana-Šiška. Meje območja so točno določene, nadzorstvo pa bodo opravljali tržni in sanitarni inšpektorji.

Ustanovljen je bil zdravstveni center Ob LO Ljubljana-Šiška. Njegova osnovna naloga bo izvrševanje strokovnih zadev.

STISNILO MU JE SREDINEC

Livar M. J. se je oprijel privezne verige, na kateri je visel kalupni okvir. Pri tem ga je člen verige stisnil za sredinec desne roke. Poškodba je delavca za 10 dni onesposobila za delo.

DROG V PRSI

Čistilec ulitkov N. V. je uporabil za privezavo bremena privezno verigo, katero je spel z železnim drogom. Pri dviganju le-tega z žerjavom se je zataknil drog izmuznil z verige. Napetost verige je odbila drog, da je udaril ob prsi čistilca, kar ga je za 10 dni onesposobilo za delo.

NESREČA ZARADI NESPORAZUMA

Mazalki strojev S. A., ki je čistila oljne usedline z brusilnega stroja, je strojna miza stisnila in poškodovala

prst leve roke. Poškodbe ne bi bilo, če se ne bi prej sporekla s strežnikom brusilnega stroja. Zahtevala je namreč, da stroj izključi, dokler z mazanjem ne bo gotova.

REDNE POTI IN PREHODI NAJ
BODO VEDNO PROSTI

Čistilec ulitkov K. E. je po končanem delu popoldanske izmene ugasnil razsvetljavo v čistilnici livarne in odšel po določeni poti proti izhodnim vratom. Ob zidu sta bila postavljena na tem delu poti zaboja, ob kateri se je spotaknil in padel. Poškodoval se je na čelu in na palcu, kar ga je onesposobilo 13 dni za delo.

DNEVNA INFORMATIVNA
SLUZBA

Casopis delovnega kolektiva Solarne Kreka v Tuzli je v svoji zadnji številki poročal, da so v njihovem podjetju organizirali dnevno informativno službo. Člane kolektiva obveščajo o delu organov samoupravljanja, o aktivnosti osnovnih organizacij ZK, o delu sindikalnih podružnic in podobno. V ta namen so pričeli izdajati posebni dnevni Bilten, ki objavlja tudi prispevke o komunalnem življenju in o svetovnih aktualnih dogodkih.

V novembru lani in v januarju letos je bila na pobudo tovarniškega odbora sindikata sestavljena posebna komisija z nalogo, da pregleda posamezne obrate ter ugotovi delovne pogoje. V komisiji so bili zastopniki obratne ambulante, sindikata, HTV službe in UO podjetja. Svoje ugotovitve je komisija poslala v obširnem poročilu vsem odgovornim forumom

Pred nedavnim je bil končan plenum občinskega sindikalnega sveta, na katerem so delegati med drugim razpravljali o vlogi in o mestu sindikata v današnjih pogojih gospodarstva, o delavskem samoupravljanju, o uveljavljanju načela nagrajevanja po delu in podobno. Predlagali so, naj ne bi

bili izvršni odbori številnejši od 5-7 članov, razen tega pa naj bi se vključili v delo tudi mlajši člani, ki imajo voljo do političnega dela. Pri poglobljanju delavskega upravljanja in uveljavljanju novih gospodarskih instrumentov sindikat ni v vseh podružnicah odigral svoje vloge, še

posebej pa ne pri sestavljanju in sprejemanju pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka. Zato bodo izdelane analize teh pravilnikov, zaključke pa bodo posredovali zboru proizvajalcev.

V razpravah so ugotovili, da bo potrebno v prihodnje posvečati večjo skrb tudi družbeno političnemu izobraževanju članov sindikata. Zato bodo organizirali za šole in podjetja posebne seminarje, na katerih bodo razpravljali o nadaljnji izobrazbi kadrov. Prav tako bo treba še bolj okrepiti delo komisije za socialno kadrovska vprašanja.

Posebna skrb naj velja vzrokom delovnih sporov in sodelovanju pri njihovem reševanju, nadalje ugotavljanju pogojev, v katerih delajo in živijo delavci.

V delo sindikata pa sodi tudi skrb za izobraževanje in družbeni standard članov in za organizacijo čimvečje športne dejavnosti. Seveda pri tem ne gre zane-mariti tudi delavskega turizma. To ne velja le za čas letnega dopusta. Organizirati bo treba še več nedeljskih skupnih izletov v prosto naravo. Člani nekaterih delovnih kolektivov si tudi ne želijo, da bi letovali več let v istem kraju, temveč po raznih krajih naše domovine.

Zato je plenum sprejel priporočila za sindikalne podružnice, da bi še naprej podpirale delo počitniške skupnosti, ki bo zagotovila zadostno število ležišč svojim članom v več krajih, tako da bodo imeli člani dovolj izbire in da prizna podjetje svojim članom nadomestilo za čas letnega dopusta ne glede, kdaj in v katere kraje gredo na oddih.

Počitniška skupnost Šiške bo tudi letos pripravila letovanje v Selcah, v Krilu pri Splitu, v Omišlju na otoku Krku in v Kranjski gori.

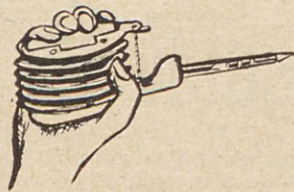
S-e

MERILI SMO ZRAK

v tovarni. Seznanili smo tudi posamezne ODS o raznih nepravilnostih, ki smo jih ugotovili v njihovi enoti. Poročilo so v celoti obravnavali tudi na UO.

Po obširni razpravi pred UO je bil sprejet sklep, naj takoj pričnejo reševati ta tako pereči problem. Med drugim je CTB dobil nalogo, naj v celoti pripravi program tehničnega dela. Služba

HTV je dobila nalogo, naj takoj izvede vse potrebne meritve. V zvezi s tem se je služba HTV in

obratna ambulanta povezala z rudarskim inštitutom v Ljubljani in tudi pri njem naročila obširne meritve za naše podjetje. Te so v polnem razmahu in zajemajo meritve: stopnje zaprašenosti, ugotavljanje škodljivosti prasnih delcev, temperature (žarčenje), vlage (v %), CO (v %), CO₂ (v %), SO₂ (v %).

Podatki prvih meritev kažejo dokaj porazne rezultate. V prvi vrsti velja to za prah in žarčenje. Ugotovili pa smo, da strupenih plinov (CO, SO₂) le ni toliko, kakor smo mislili. Vse meritve plinov kažejo, da smo še vedno precej pod dovoljenim povprečjem. Po mednarodnih predpisih je dovoljen odstotek CO plina v nekem prostoru 0,01, pri nas pa smo ga namerili na primer v livarni sive litine 0,005, v livarni jeklene litine 0,003, v livarni bron pa še znatno manj. Ista ugotovitev velja tudi za CO₂ in SO₂.

V pripravi pa imamo še meritve: ropota, razsvetljave in prepaha. Dela so v polnem teku in bomo o rezultatih še poročali.

Vilko Krapež

Veteranov je več

V prejšnji številki našega lista smo objavili imena vseh tistih tovarišev, ki so zaposleni v Litostroju že od oktobra leta 1947. Za spisek teh veteranov smo prosili IBM. Zal so po krivdi enega izmed tamkajšnjih delavcev izpadli nekateri litostrojski 15-letniki. Zdaj objavljamo, upamo, popoln spisek veteranov. Za objavo v prejšnji številki se v imenu IBM vsem prizadevam opravičujemo.

Karel Robič, Franc Sedej, Bogomir Vrhovec, Ivan Premrl, Vlado Jordan, Vinko Pirc, Jurij Šafer, Leopold Solc, Franc Matul, Ivan Prosen, Anton Friškovec, Dominik Komel, Pavel Perko, August Martini, Radoš Krulej, Vesna Zajc, Dušan Potočnik, Anton Simčič, Ladislav Žigon, Matija Sutlič, Božena Božič, Milan Špolar, Milan Lesjak, Jožica Strnad, Slavka Lampič, Jože Zorec, Milan Milanič, Marija Mulej, Leopold Breskvar, Karel Korošec, Edvard Kralj, Malči Bras, Ludvik Krošelj, Anton Kovačič, Rozalija Škulj, Alojz Madjar, Ivan Čuk, Anton Čarman, Stane Grundner,

Anton Levstek, Martin Seničar, Franc Kranjc, Ivan Bedina, Daniel Leber, Milan Malečkar, Mirko Dornik, Anica Poteko, Jože Kristan, Ivan Černoša, Anton Gašper, Martin Einhauser, Slavka Brinovec, Olga Dmitrijeva, Emanuel Žagar, Terezija Kožuh, Franc Mihelič, Frančiška Kozlevčar, Marija Mihevc, Stanislav Ropotar, Ivan Kozmus, Črtomir Troha, Mihael Fuss, Zvonimir Tepina, Davorin Vičič, Alojz Aleš, Marija Predikaka, Filip Novak, Marija Škerlj, Milan Hercigonja, Jože Cuderman, Ivan Tomšič, Simona Drešar, Valentin Leskovec, Andrej Končan, Boris Klemenc,

Stanislava Cedilnik, Jakob Grmek, Matevž Umek, Jakob Pogačar, Mihael Justin, Leopold Petrin, Jože Tovornik, Ludvik Debeljak, Valentin Štrban, Alojz Šere, Franc Turk, Gabriel Rihar, Janez Žurbi, Katarina Lavrič, Ervin Kren, Friderik Keržič, Franc Mučič, Ardold Terčič, Marija Arh, Justi Božič, Štefka Trnovec, Franc Černjavič, Hilda Otič, Jože Polutnik, Andrej Bricelj, Franc Žabkar, Zdenka Bivic, Ivan Stricelj, Antonija Gabrijel, Jože Staudacher, Franc Bon, Mihael Janežič, Alojz Baloh, Albert Resman, Ciril Jerin, Martin Finc, Josip Glavan, Bojan Brenčič, Artur Šimeček, Vincenc Vampelj, Janez Babnik, Marija Nemgar, Ludvik Šarf, Angela Skubic, Franc Slapar, Franc Černivec, Lovro Eržen, Stanislav Svetelj, Drago Nagode, Stane Klavžar.

(Podatke nam je posredoval IBM)

Perspektivni razvoj Litostroja

(Nadaljevanje)

Prvi cilj perspektivnega razvoja tovarne je, doseči večji volumen in višjo vrednost naše proizvodnje. Paralelno s tem moramo izboljšati še kvaliteto proizvodov ter jo tudi stalno držati na

višini, razen tega pa čimbolj racionalizirati delo.

Za primerjavo in orientacijo navajamo nekaj normativov — pokazateljev iz zahononemške strojne industrije za leto 1958:

Skupno število podjetij	4063
Skupno število zaposlenih	838 038
Povprečno zaposlenih v enem podjetju	206
Skupna proizvodnja	3 550 000 ton letno
Skupna vrednost letne proizvodnje (1 DM = din 200)	3 801 500 · 10 ⁶ din
To je na enega zaposlenega oziroma	4,23 ton
Potrošnja električne energije	4,53 · 10 ⁶ din
Potrošnja plina	540 kWh/t
Potrošnja tekočega goriva	110 m ³ /t
Potrošnja premoga	40 kg/t
	0,26 t

Če te podatke primerjamo z našimi, lahko ugotovimo, da bomo morali v prihodnje stremeti za tem, da jih v doglednem času dosežemo tudi mi, ker smo za sedaj še izpod njih. Pri tem je treba seveda upoštevati, da daje primerjava statističnih podatkov, točno sliko samo takrat, če so struktura in obseg mehanizacije itd. primerjanih vej industrije na obeh straneh dovolj podobne.

Racionalno in smotno bomo gospodarili ter dosegli dobre uspehe, če bomo pazili na vse činitele, ki na to vplivajo.

Razen že prej omenjenih smernic za etapno izgradnjo bo treba upoštevati zlasti še naslednje:

SMERNICE ZA ETAPNO IZGRADNJO

V skladu z nalogami ob ustanovitvi Litostroja imamo v proizvodnem programu vodne turbine vseh vrst in velikosti, centrifugalne, propellerske in zobniške črpalke, reduktorje, žerjave in naprave za talni transport, Dieslove motorje in splošno industrijsko opremo, n. pr. za metalurgijo, cementarne, opekarne, tovarne sladkorja itd., torej v glavnem individualne izdelke za izgradnjo industrije. Izdelava takih proizvodov traja razmeroma dolgo, kar pomeni počasno obratovanje obratnih sredstev in včasih

neenakomerno zasedbo razpoložljivih strojnih in livarniških kapacitet. Zato bomo morali uvesti tudi še nekaj serijskih proizvodov, po možnosti ne izključno investicijskega značaja. Razen tega bo potrebno postopoma modernizirati proizvodna sredstva (stroje in naprave), stalno izboljšavati tehnološke procese ter s primerno organizacijo dela zasesti po možnosti vse kapacitete v dveh izmenah.

Z vsemi temi bežno nakazanimi ukrepi bomo zvišali volumen proizvodnje, dvignili učinek dela, dosegli bolj izenačeno zasedbo proizvodnih kapacitet in primerne pospešili obtok obratnih sredstev ter končno lahko dvignili dohodek podjetja na planirano višino.

V zvezi z etapno izgradnjo in razširitvijo naše proizvodnje bomo nujno rabili večje število delavcev in uslužbencev. Ti kadri nam bodo potrebni najkasneje takrat, ko bodo za nove kapacitete že izvršene rekonstrukcije ali dopolnitve strojnega parka ali ko bodo gotovi novi objekti. Del teh novih kadrov pa bo moral biti na razpolago že med ustvarjanjem teh novih kapacitet.

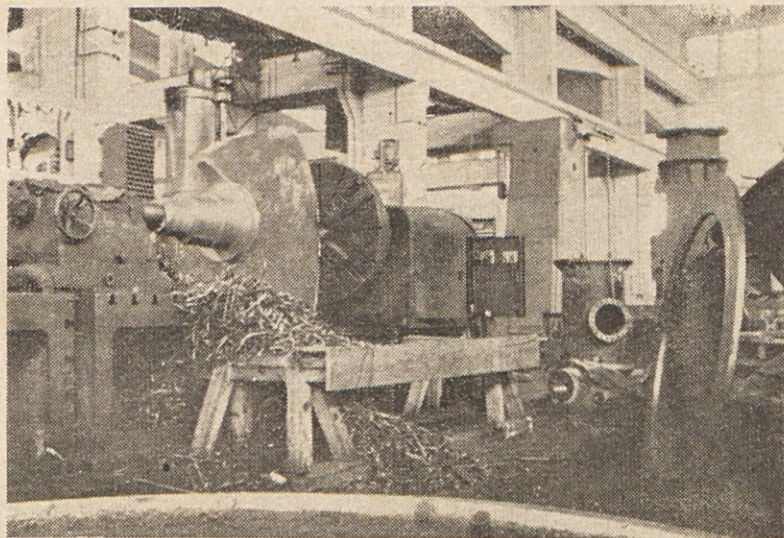
Glavni del novih kadrov, zlasti kvalificiranih, pa bomo lahko dobili in obdržali samo, če jim bomo nudili tudi stanovanja. Zato smo v perspektivnem planu izgradnje Litostroja predvideli tu-

di etapno zgraditev več stanovanjskih naselij z večjim številom objektov, v katerih bodo samska ležišča, enosobna, dvosobna in trosobna stanovanja. Stanovanja bomo gradili deloma iz sredstev tovarne, pretežni del pa verjetno na združni bazi.

V stanovanjskih naseljih so

predvidene trgovine, servisi, šole in otroški vrtci. Razen tega pa bomo imeli v naseljih tudi kavarne, dvorane za kino in zabavišča, tako da bodo naselja Litostroja ustrezala moderni rešitvi stanovanjskega vprašanja.

CTB

ODKRIVANJE SKRITIH REZERV. — Proizvodna enota hidravličnih strojev je pred kratkim izdelala pomožno stružnico, s katero stružijo velike lopatice Kaplanove turbine. Stroj so izdelali s pomočjo odsluženih strojnih delov in s tem odkrili precejšnje skrite rezerve, hkrati so pa razširili ozko grlo, ki so ga imeli doslej pri obdelavi takih in podobnih obdelovancev. Kolektiv HA zasluži za iznajdljivost vse pri-znanje in želimo, da bi se na tem primeru vzgledovale tudi druge enote

Od šestih do dveh mu je žareče železo v očeh

Malokateri poklic je bil v literaturi tolikokrat opevan kot kovaški. Od otroških pesmi (Kovač konja kuje), umetniških (Poslušam kovača), do pesmi iz revolucije (Kovači smo in naša sila) je kovač povsod važna pesniška oseba, ki ustvarja simbol moči, ustvarjalnega ritma in napredka. Tudi mnogo pregovorov izvira iz tega poklica: »Kuj me, življenje, kuj!«, »imeti več želez v ognju.«

Kovače opevajo vedno kot hra-

bre in močne, kovaški poklic pa kot enega izmed najtežjih, toda lepih.

Livar obdeluje železo, ko ga popolnoma segreje, da je vroče, šele v takem stanju mu je kos. Strugar pa obdeluje hladno železo. Trda jekla struži še s tršini: hladno, počasi, premišljeno in natančno — vzame si čas. Toda kovač ne čaka tako dolgo, da bi se železo preveč segrelo in postalo preveč mehko ali celo tekoče, še manj tako dolgo, da bi se zopet ohladilo in bilo pretrdo. Segreje ga, da je vroče. V pravem trenutku, ob pravi temperaturi ga spretno vzame iz ognja in ga oblikuje. Obiskal sem enega najboljših kovačev v Litostroju, Antona Voglarja. Doma je iz Ptujja, tam ima družino in štiri otroke. Domov se vozi samo od časa do časa. Zaradi tega res nima najbolj prijetnega in lepega življenja. Vendar pri nas ima delo in kruh. Razume se z ljudmi, ti mu gredo na roko in to tudi nekaj pomeni. V Litostroju dela že devet let. Leta 1953 ga je za Litostroj »pregovoril« njegov brat, ki je tu delal že od 1951. leta.

»Takrat je prišel domov, ker je moral iti k vojakom. Dejal mi je: »Tone, pridi v Ljubljano, v Litostroj, tam je bolje.« Jaz sem se odločil in šel!«

Delovodja Miklič, ki se je pridružil najinemu razgovoru, je dodal: »Z Antonom smo zadovoljni. Nanj se lahko zanesemo. Še tako težko nalogo izvrši dobro in ob pravem času. Če se mudi, dela tudi ponoči. Najbolj težavne kose »obvlada« in čez njegovo delo ni nobenih pritožb.«

Kovaštva se je učil v St. Janžu pri Mariboru. Njegov mojster je bil zelo strog in se je moral kar hitro obrniti. Z njim ni delal v rokavicah, ampak z železno kovaško roko. Marsikdaj mu je za dobljene zaušnice hvaležen.

V tovarni TAM je delal Voglar pri težjih kladivih. Take bi rabili tudi v Litostroju. Lahko bi izdelovali težje izdelke, zdaj jih pa moramo dati v delo na Ravne ali v Zenico. Možne bi bile tudi še druge izboljšave in pocenitve, s čimer se ukvarja delovodja Miklič. Seveda je treba za vse nove ideje poguma.

In kakšne so njegove želje? Rad bi vsaj skromno enosobno stanovanje ali garsonjero, da bi lahko

Zakaj ne prejimate časopisov?

V zadnjih mesecih ima uredništvo časopisa Litostroj vedno več pritožb članov kolektiva, ki pravijo, da ne dobivajo našega lista. Seveda krivijo prizadeti nas in nam sporočajo različne predloge, kako naj rešimo neurejeno dostavljanje časopisa na dom.

Vzrokov za neredno dostavo je več. Največja krivda pa je prav gotovo pri poštnih uslužbencih. Dokumentirane imamo številne primere, ko dobimo časopis s popolnoma točnim naslovom vrnjen, na sprednji strani pa je nalepka z oznako »neznani« ali »odpotovali«. Preden so prevzeli raznašanje časopisa za teren Litostroj domači kolporterji, smo ugotovili, da je bil poštar okajen in je časopise razmetaval po cesti kot letake. Poznamo primere, ko so v Dragi pri Sentrupertu dobili letošnjo marčno številko šele v začetku maja. Ugotavljamo, da v gornjih nadstropjih stanovanjskih blokov ljudje iz meseca v mesec ne dobivajo časopisa. Ne vemo tudi, kako je prišlo na Celovski cesti v bivši Galetov blok 20 časopisov v smetnjak.

Razumemo, da ima pošta izredne težave s svojim kadrom. Vemo, da se mnogi poštarji menjaajo, vemo pa tudi, da rastejo nova naselja kot gobe po dežju in da se število poštarjev temu ustrezno ne veča. Tako pa vendar ne more naprej. Samo na uredništvu smo ugotovili v zadnjih dveh mesecih približno 60 primerov, ko bi lahko poštarji na točne naslove dostavili časopis. Menimo pa, da je takih primerov najmanj 200.

Drugi vzrok, da ne prejemo Litostrojani časopisa, je pri njih samih. Mnogi se preselijo in ne javijo spremembe naslova. Uredništvo pač ne more vedeti, če se Peter ali Pavel preseli in kam se preseli. Seveda ne morejo niti poštarji niti domači raznašavci ugotoviti, kdo stanuje v stanovanju, če se lastnik ne potruži, da bi vsaj z roko napisal na vrata svoj naslov. Prav tako ne moremo vedeti, kdo ima podnajemnika in koliko jih ima, če tega ne napiše na vrata ali na poštni nabiralnik.

Vedno več je predlogov, naj bi delili časopis kar v tovarni. Kljub temu, da naša raznašalska služba ni najbolj urejena, tega ne moremo narediti. Interes imamo namreč, da dobi list v roke čim več družin, ki so prek časopisa informirane o dogodkih v tovarni. Izkušnje drugih uredništev nam kažejo, da se v takih primerih njihova glasila valjajo po garderobnih omarih in jih ljudje berejo mnogo manj, kot če jih dobijo na dom.

Lepo prosimo vse člane kolektiva, naj nam redno javljajo spremembo svojega naslova (javijo naj svoj stari in novi naslov) in sploh o vseh zadevah, ki bi jih opazili v zvezi z raznašanjem našega lista (uredništvo časopisa telefon 583). Uredništvo se trudi, da bi čimbolj v redu dostavljalo časopis in pri tem prosi vse, da mu pri tem pomagajo.

Uredništvo

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5000 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511, telefon glavnega urednika 580, odgovornega 583 — Cena posamezni številki v prodaji 20 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru

vzel k sebi starejšega otroka, ki bi ga dal naslednje leto študirati v Ljubljano. Želeč mu, da se mu želja izpolni, sem se od zglednega delavca poslovil.

Milan Štante

Največ bolnikov v pločevinarni

Pred kratkim je vodstvo naše ambulate sistematsko proučilo vzroke izpada delovne sile v naši tovarni, kar se je seveda močno odražalo v proizvodnji in proizvodnosti. Med drugim so ugotovili, da je eden izmed vzrokov za tako stanje tudi v neinformiranosti kolektiva glede vzrokov obolenja. Zato so se odločili, da bodo celotni kolektiv pogostje obveščali o zdravstvenem stanju v tovarni in poskušali tudi na ta način vplivati na zmanjševanje obolenosti. Seveda pomanjkanje informiranosti še ni vzrok za odpravljanje takih pojavov; je samo sredstvo pri preventivnem delu.

Zdravstveno stanje so poskušali prikazati s pomočjo posebnih tabel. Prva kaže gibanje števila bolnikov v ambulantni, števila ljudi, ki so nesposobni za delo in izgubljenih delovnih dni v mesecu marcu letos. Druga pa kaže število bolnikov in ponesrečencev.

Meseca marca je bil na 2/8 zaposlenih uslužbencev en delavec poškodovan ali bolan. V tem mesecu je iskal pomoč v OA vsak 20. Litostrojčan. Ta mesec je bilo izgubljenih več kot 11 ur na enega delavca. Če računamo, da znaša vsaka delavčeva ura 200 dinarjev, zneso to letno 98.000.000 dinarjev. Koliko pomeni ta vsota za našo tovarno, ni težko razumeti. Oglej-

mo si še tretjo tabelo, ki nam kaže, da so našo ambulantno obiskali največkrat delavci iz pločevinarne. Ugotovimo tudi, da nosi drugo mesto v tem žalostnem rekordu EE SN, na tretjem mestu pa je EE HS. Najmanj »obiskov« je bilo iz oskrbovalnih obratov.

Glede števila delavcev, ki so v bolnišnem staležu, so na prvem mestu hidravlični stroji z 22,8 %, slede jim stroji in naprave z 22,4 %, nato pa pločevinarna z 19,5 %. Najmanjši stalež so imeli oskrbovalni obrati in sektorji.

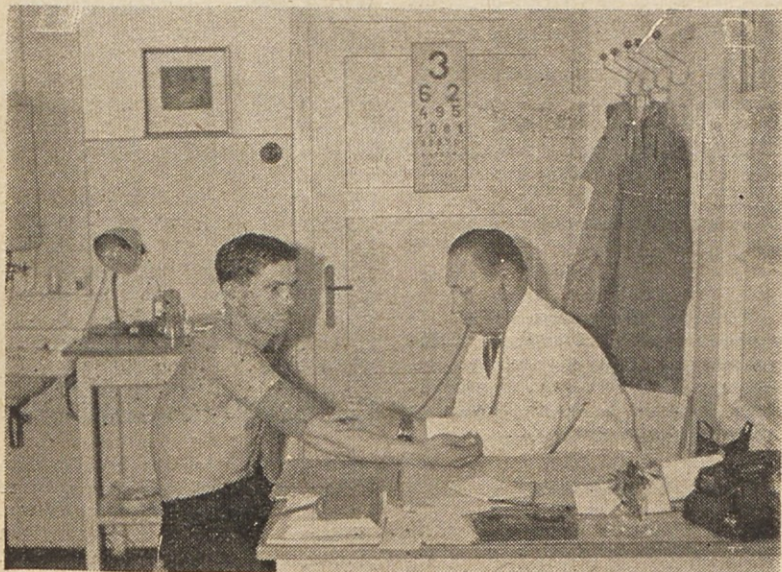
Glede števila izgubljenih delovnih dni oziroma ur so imeli največji odstotek v metalurških obratih — 13,6 %, najmanjši odstotek pa v pločevinarni, čeprav je pri njih največji odstotek poškodb, iz česar lahko sklepamo, da so poškodbe njihovih ljudi lažje. Iz tabele, pa tudi iz drugih podatkov se lahko razbere, da v pločevinarni ne uporabljajo zaščitnih sredstev.

V mesecu marcu na vso srečo ni bilo težjih boleznih in poškodb, kar je vsekakor razveseljujoče. Želimo, da bi ljudje sami, pa tudi vodstva proizvodnih enot bolj pazila na obratne nesreče, ki nam prinašajo ogromne izgube.

Dr. Ljubimko Mijatović

ČE BI MOGLI

Če bi mogli vso sončno energijo, ki pada neposredno na zemeljsko površino, spremeniti v električno, bi na enem hektaru dobili energijo 10.000 kW.

Upravnik naše ambulate dr. Ljubimko Mijatović pregleduje bolnika

Iz dela organov DTK

Upravni odbor društva za telesno kulturo Litostroj se je prejšnji mesec v tem letu sestal že drugič. Pravilnik društva namreč predvideva eno sejo v dveh mesecih. Glede na to, da je sedanji UO izvoljen šele februarja t.l. kaže, da so se odborniki resno lotili problemov, ki nastajajo kot gobe po dežju.

Na I. seji, 16. marca, so sklenili, da bodo po možnosti sestavili skupni športni program s sindikalno in mladinsko organizacijo, člani pa naj bi več kot doslej pomagali pri razvoju in pravilni usmeritvi telesnovzgojne dejavnosti. S tem bi se, pravijo, izognili delu po več tirih, s čimer bi bila med drugim zagotovljena moralno-politična vzgoja športnikov. Naši fantje čutijo, da je opravljanje dolžnosti športnega funkcionarja dobra šola za bodoče člane in odbornike samoupravnih organov in drugih organizacij.

Med bolj pomembne sklepe se šteje tudi tisti, ki govori o pospeševanju razvedrilnega športa v naših počitniških domovih. Brez dvoma si to vsak delavec v tovarni želi in bi bila škoda, če tega naši športniki ne bi dosegli.

ŠAH

Občinski sindikalni svet občine Ljubljana-Siška je organiziral šahovsko tekmovanje v dneh 16., 17. in 18. aprila t. l. Na tekmovanju je sodelovalo 5 ekip. Prvo mesto je zasedla ekipa Litostroj II z zmago nad prvo ekipo Litostroja s 4:0. Za drugo ekipo so igrali tovariši Tone Jeretina, Ivan Škrin, Srečko Bogunovič in Branko Verč. Ekipa Litostroja I je zasedla drugo mesto, sledijo pa ekipe: Iskra, Pržanj, Gradbenik, Izola in Pivovarna Union.

26. aprila se je sestal odbor šahovskega kluba na svoji drugi redni seji. Obravnavali so bodoča tekmovanja, predvsem medobratno tekmovanje in finančno poslovanje. Odbor je bil seznanjen tudi s sklepi UO društva DTK

Kino Dravlje

V soboto, 7. aprila, je bila v Dravljah skromna, toda prisrčna svečanost. Svojemu namenu so izročili kino dvorano, ki bo od slej služila kulturnemu razvedrilu delovnih ljudi tega dela naše občine.

Za otvoritveno predstavo so izbrali slovenski film »Veselica«. Na njej so bili osebno navzoči scenarist tega filma Beno Zupančič, režiser Jože Babič in glavni igralec Miha Baloh. Poleg teh ustvarjalcev filma so bili povabljeni še predstavniki občine, množičnih organizacij in kolektivov. Dvorana ima 260 sedežev in sodobno urejeno projekcijsko kabino. Zaenkrat bodo redne predstave vsako sredo, četrtek, petek, soboto in nedeljo. Za mladino pa so vsako nedeljo ob 10. uri pripravljene matinee po enotnih cenah 40 din.

Vsi sodelavci pri gradnji tega kulturnega doma zaslužijo polno priznanje, saj so dokazali, da se tudi s skromnimi sredstvi in požrtvovalnim delom doseže marsikaj.

PROGRAM:

1. maja ob 18. in 20. uri češki barvni film DOBRI VOJAK SVEJK I. del; ob 10. uri matineja istega filma. Zadnjič.
2. maja ob 18. in 20. uri češki barvni film POKORNO JAVLJAM II. del. Ob 10. uri matineja istega filma.
3. maja ob 20. uri češki barvni film POKORNO JAVLJAM II. del. Zadnjič.
4. maja ob 20. uri ameriški barvni CS film CAJNICA.
5. maja ob 20. uri ameriški barvni CS film CAJNICA.
6. maja ob 18. in 20. uri ameriški barvni CS film CAJNICA.
6. maja ob 10. uri matineja barvne filma AFRIŠKI LEV. Zadnjič.
9. maja ob 20. uri ameriški kriminalni film TUJEC JE POKLICAN.
10. maja ob 20. uri ameriški kriminalni film TUJEC JE POKLICAN. Zadnjič.
11. maja ob 20. uri ameriški film CS MOZ S 100 OBRABI.
12. maja ob 20. uri ameriški film CS MOZ S 1000 OBRABI.
13. maja ob 18. in 20. uri ameriški CS film MOZ S 1000 OBRABI. Zadnjič. — Ob 10. uri matineja slovenskega filma NA SVOJI ZEMLJI.
16. maja ob 20. uri nemški barvni film GROFICA MARICA.

V počastitev obletnice tovarne so predvideli poseben program. Predsednik DTK Ivan Kogovšek je na seji govoril o svojem službenem obisku v tovarni Siemens, kjer so ga presenetili mogočni rekreacijski objekti te tvrdke. Na II. seji UO so tudi sklenili, da bodo vse športnike zdravniško pregledali in jih zavarovali pri DOZ.

Neizčrpen rezervoar novih judoistov

V drugi republiški judo ligi, začela se je marca, so imeli Litostrojčani 2 srečanja. Z Olimpom,

V nedeljo, dne 15. aprila, je bilo na Sorški planini občinsko sindikalno prvenstvo v tekih in veleslalomu.

Tekmovavce je že v soboto presenetil zelo visok sneg in slabo vreme, tako da je bila pot do koče precej težavna, saj je bilo treba gaziti sneg od Volčje jame do litostrojske koče. Kljub temu pa je slaba volja v koči izginila,

menjena zaradi šolanja, nekateri pa so pri vojakihi. Toda 160 članov predstavlja rezervoar novih

Najmlajši judoisti s svojim trenerjem Joštom

lanskoletnim članom prve lige, so izgubili z rezultatom 13:11. Kamnik pa so premagali s 15:9. Ostali nasprotniki niso tako nevarni. Lestvica ekipe je deloma spre-

moči, tako da glede tega niso zaskrbljeni.

Kvaliteto bodo znatno dvignili poleti, ko bodo šli med počitnicami na skupni trening.

Gradnja kino dvorane v polnem teku

Litostrojčani in ostali prebivavci Šiške z zanimanjem opazujejo, kako se vedno bolj in bolj dviga nova zgradba kino-gledališča. Ze v prejšnji številki našega časopisa smo objavili sliko, do katere gredbene faze je kino dvorana že zgrajena; danes pa bomo podrobneje opisali gradnjo samo.

Vsa zgradba ima 1.463 m² zazi-dalne površine, od tega odpade na kino dvorano 900 m². Kino dvorana bo zgrajena v sklopu s samskim domom in moderno restavracijo v prizidku. Ta prizidek, ki leži pravokotno na objekt samskega doma, je podaljšan z dvoetažnim traktom, ki tvori ospredje dvorani z vhodnimi in stranskimi prostori.

Florisna oblika dvorane je iz polkrožnega sprednjega dela in dveh krožnih segmentov, ki objemajo drugo polovico prostora. Oder je namenjen za nastope orkestru iz pevskih zborov. Garderobe nastopajočih so pod odrom z direktnim dostopom na oder.

Ob dvorani sta pokrita in zasteklena hodnika za obojestranske izhode iz dvorane na zbiralno cesto pred dvorano, v pritličju pa bodo nameščene naprave za prezračevanje in ogrevanje ter za garažiranje avtomobilov.

V dvorani bo 758 foteljskih sedežev. Ogrevanje dvorane je dvojno, zračno in z radiatorji. Z

17. maja ob 20. uri nemški barvni film GROFICA MARICA. Zadnjič.
18. maja ob 20. uri italijanski barvni CS film HERKULES.
19. maja ob 20. uri italijanski barvni film HERKULES.
20. maja ob 18. in 20. uri italijanski barvni CS film HERKULES. Zadnjič.
Ob 10. uri matineja slovenskega filma KALA.
23. maja ob 20. uri ruski barvni film SOFER PO SILI.
24. maja ob 20. uri ruski barvni film SOFER PO SILI. Zadnjič.
25. maja ob 20. uri ameriški CS film ARRIVEDERCI ROMA.
26. maja ob 20. uri ameriški film ARRIVEDERCI ROMA.
27. maja ob 18. in 20. uri ameriški barvni CS film ARRIVEDERCI ROMA. Zadnjič. Ob 10. uri matineja francoskega filma MOJ STRIC.
30. maja ob 20. uri jugoslovanski film SVOJEGA TELES GOSPODAR.
31. maja ob 20. uri jugoslovanski film SVOJEGA TELES GOSPODAR. Zadnjič.

Smučarsko prvenstvo na Sorški planini

saj je vse tekmovavce čakal vroč čaj, čeprav je bila ura že polnoč. Tudi drugo jutro se vreme ni popravilo. Tekmovavce je ovirala gosta megla in snežni metež z vetrom.

Tekmovanje je pričelo s tekomo ob 10.45 uri. Tekaška proga je bila zaradi novo zapadlega snega precej težavna. Razen tega pa je tekmovavce ovirala tudi slaba vidljivost. Vendar so bili doseženi dokaj dobri rezultati. Zlasti pa so se odlikovali člani ekipe Litostroja, ki je zasedla prvo mesto in prejela prehodni pokal.

Tekme v veleslalomu so se pričele ob 13.15 uri. Tudi ta proga je bila zaradi slabega vremena precej težavna. Kljub temu so tekmovavci pokazali precej borbivosti, saj so nekateri prispeli na cilj z eno samo smučko. Organizacijsko in tehnično se je tekmovanje odvijalo brez zastojev, kar je predvsem zaslug sodniškega osebja.

Na teh tekmah je prvo mesto osvojila V. gimnazija, tik pred ekipo Litostroja. Posebno so se odlikovali litostrojski mladinci, ki so se uvrstili zelo dobro.

Kmalu po končanem tekmovanju je bila objava rezultatov. Najboljša ekipa je prejela prehodni pokal občinskega sindikalnega sveta občine Šiška, najboljši tekmovavci pa so prejeli praktična darila.

Verificirani tekmovavci: Miha

Munih 21:46 TZL, Janez Peternele 22:43 Oprema.

Neverificirani tekmovavci: Luka Lah 26:31 TZL, Srečko Grošelj 27:44 TZL.

Člani nad 35 let: Milan Dekleva 26:05 TZL, Tone Erman 32:12 TZL.

Mladinci: Franc Mrzlikar 28:12 Agrostroj, Andrej Grintal 32:20 Agrostroj, Drago Čerpič 38:43 šola Zgornja Šiška.

Mladinka: Matejka Glavan 37:06 Rašica.

Ekipno je zmagal pri članih Litostroj v postavi: Milan Dekleva, Ludvik Lah, Srečko Grošelj s časom 1:20:20 pri mladincih pa Agrostroj v postavi Tone Mrzlikar, Tone Grintal, Tone Žigon s časom 1:42:30.

Veleslalom: Dolžina proge 809 m s 24 vratci, višinska razlika 150 m. Moški: A verificirani tekmovavci: Jože Nagrašek 58,8 TIKI.

B neverificirani tekmovavci: Rajko Plešnik 51,1 Agrostroj, Miloš Bolka 51,8 V. gimnazija Št. Vid, Jože Zupančič 1:00,3 TZL.

C člani nad 35 let: Tone Erman 1:08,0 TZL, Ludvik Šarf 1:29,9 TZL, Miro Vrhovec 1:48,0 TZL.

Ženska: Mara Šarf 1:18,9 KOT.

Mladinci: A verificirani tekmovavci: Marjan Svetličič 58,4 V. gimnazija Št. Vid.

B neverificirani tekmovavci: Rado Osredkar 59,5 V. gimnazija Št. Vid, Peter Skrinjar 1:01,9 Ljubljana transport, Ivan Klemenčič 1:05,8 TZL.

Med odbojkarji...

Čeprav je odbojka panoga, ki vsestransko ustreza našim pogojem — je vseskozi Ahilova peta v našem društvu. Največ preglastic z njo pa imajo naši organizatorji troboja med Metalno, STT in Litostrojem, saj je vsakokrat negativno vplivala na končni izid.

Presenetljivo je, da trenirajo vsak dan, in ko smo vprašali, čemu taka vna, so pojasnili, da se pripravljajo za občinsko prvenstvo in troboj. V sekciji so vsi še mladinci. Nekdanjih »veteranov« skoraj ni več. Mogoče je v tem vzrok za optimizem, ko pravijo, da se bodo na troboju odrezali bolje kot njihovi predniki.

DOPISUJ V »LITOSTROJ«!

Opazovalci pa previdno čakajo na izid občinskega prvenstva v maju ter srečanje s Tomosovci in Jeseničani.

— n —

... in nogometaši

Že od marca dalje traja spopad za prvo mesto na nogometni lestvici ljubljanske podzveze (I. razred A skupina).

Lestvica ob koncu aprila:

Litostroj	14	9	1	4	50:17	19
Poštar	14	9	1	4	35:25	19
Papirničar	15	5	2	5	49:22	12
Enotnost	13	5	1	7	29:61	11
Medvode	12	2	4	6	31:37	8
Komet	15	3	2	10	23:59	8
Polet	8	0	1	7	6:39	1

Zanimava vas

PRIŠLI

Alojz Miklavčič, Cvetka Opalački, Franjo Kuzman, Anton Guzelj, Just Korošec, Ljubica Rački, Inž. Jože Stancar, Drago Jesenko, Mara Robežnik, Drago Ulaga, Anton Strnišnik, Omer Cimirotič, Miroslav Sneler, Alojz Kastelic, Veljko Gregorič, Ružica Zagorščak, Anton Hlebec, Alojz Miklavčič, Bojan Velimirovič, Inž. Zivoin Čuček, Ivan Ermenec, Matilda Brezovšček, Mirko Lukčević, Josip Ljubič, Janez Belič, Marija Prosen, Franc Sepic, Franc Skušek, Ivanka Mihelič, Franjo Mrazovič, Stanko Marjanovič, Tone Marenče, Alojzija Matoz, Karel Perko, Peter Kalan.

ODŠLI

Tomislav Klein, Alojz Komljanec, Drago Jesenko, Mara Robežnik, Franc Novak, Vladimir Steriša, Jože Mlinar, Pavel Renko, Stane Kelgar, Marija Podlipnik, Martin Pernek, Vukoslav Živković, Ivan Frelj, Alojz Tkavec, Marija Kričaj, Janez Petek, Pašo Memić, Adolf Slapnik, Mato Simčič, Franc Turk, Herman Možina, Marjan Rošker, Marija Hožjan, Marjan Lazarovič, Konrad Kunste, Andrej Hren, Ivan Matijević, Zdravko Pečnik, Anton Marušič, Konrad Jakopič, Mile Božič, Anton Korošec, Rudi Miler, Zofija Pospek, Andrej Prah, Franc Pečnik, Janez Badalič, Janez Pucelj, Dragiša Stojič, Vinko Repe, Viktor Stalec.

(Imena nam mesečno posreduje kadroviski sektor)

OJ TA VOJAŠKI BOBEN

Iz Knina nam je pisal Jože Šalamija, pozdravlja ves kolektiv, še posebej pa sodelavce iz livarne jeklene litine. Piše, da želi še naprej prejemati litostrojski časopis, ki ga bo z veseljem bral še 9 mesecev, kolikor mora še nositi vojaško suknjo. V pisnu je omenil, da že nekaj časa ne dobiva našega lista. Sporočamo mu,

da mora vsako spremembo svojega naslova javiti na uredništvo časopisa. Seveda velja isto opozorilo tudi za vse ostale, ki se preselijo.

Iz Niša se je oglasil Jože Šular, ki se nam najlepše zahvaljuje za redno pošiljanje časopisa.

Vinko Buh iz Pulja prosi za redno pošiljanje časopisa. Prav tako Jože Gluhododov iz Sarajeva.

ZAHVALA

Sindikalni podružnici Litostroja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki so mi jo dodelili ob izgubi moje drage mame.

Emilija Levec

ZAHVALA

Ob svoji upokojitvi se najlepše zahvaljujem vsemu kolektivu livarne sive litine, še posebej pa vodstvu obrata za tovarništvo in razumevanje. Prav tako se zahvaljujem šefu livarne Jakobu Pogačarju, delovodji Martinu Fincu in vsem tovarišem, ki so se udeležili poslovilnega večera in mi ob odhodu prisrčno stisnili roko in izročili darila.

Anton Gognavec

Tovarišu Gognavcu želimo še mnogo, mnogo zdravih in zadovoljnih let. Poznali smo ga kot dobrega, zelo solidnega in marljivega delavca. V svojih vrstah ga bomo še dolgo pogrešali.

UPOKOJITEV

Dne 3. aprila je izpolnil službeno leta Jože Zalta in dočkal zaslužen upokojitev.

Rodil se je 24. marca 1906 v Ljubljani. V Litostroju je nasto-

pil službo že leta 1949 kot visokokvalificiran strojni ključavničar v montažni delavnici, kjer dela še danes.

Zaposlen kot vodilni monter v montaži talnih transportnih sred-

stev si je s svojim kvalitetnim delom in tovarištvom ustvaril ime enega najboljših Litostrojčanov. Njegovo željo, da je pripravljen nadaljevati z delom med nami, vsi iskreno pozdravljamo in mu želimo pri tem zdravja in uspešnega dela. Dušan Potočnik

VILKO KRAPEŽ

MAJED KREMLJSKIMI ZVONOV I IN LENIN- GRADSKIMI MOSTOVI

(Nadaljevanje)

Moram reči, da je ta objekt tako razsežen, da njegovih skrajnih meja s prostim očesom niti ne vidiš. Imel sem priložnost videti vojaške lovce tipa MIG v popolni pripravljenosti. Vsako minuto je eden teh poletel v višine, hkrati pa se je drugi spustil na ogromno betonsko pisto. Pa bodi tega dovolj in popeljimo se z avtobusom proti Kijevu, ki je oddaljen od letališča 40 km. Vozimo se po asfaltni cesti, ki je brez cestnih kamnov in precej blatna. Levo in desno se razprostirajo borovi in brezovi gozdovi. V njih poleti letujejo kijevski otroci. Pripeljali smo se čez enega izmed številnih mostov na Dnjepru, ki te poveže z mestom. Vodiči so nam pojasnjevali, da je mesto med drugo svetovno vojno precej trpelo. Preko 45 odstotkov vseh stavb je bilo porušenih. Ko so divjale tam nemške hord, so porušili tudi vse mostove preko te velike reke.

In danes? Danes je mesto ne samo nadomestilo in dogradilo, kar je bilo porušenega, zgradili so mnogo več, kot so imeli pred vojno. Prestolnica žitarske republike Ukrajine — Kijev šteje danes 1.200.000 prebivalcev in je politično ter kulturno središče. Ima svojo univerzo z 12 fakultetami, kjer študira razen domačih še vrsta študentov iz drugih dežel. Mesto je znano tudi po svojih lepota. Ena teh je brez dvoma tudi 149 prekrasnih parkov. Bajе nekateri imenujejo zaradi tega Kijev »mesto parkov«. Izračunali so, da pride na enega Kijevčana kar 18 m² teh zelenih površin. Nekaj najlepših parkov smo si seveda ogledali.

Da v resnici poskušajo rešiti stanovanjsko problematiko, naj navedem podatek: do konca 1960. leta so izgradili 6 milijonov m² stanovanjske površine, do konca sedemletke pa mislijo zgraditi še enkrat toliko. Povedali so nam, da stane 1 m² zazidalne površine 150 rubljev, medtem ko stane 1 m² stanovanjske površine potrošnika 15 kopejk. Naj povem, da zidajo stanovanjske bloke s 400 do 150 stanovanji (stanovanja pa so 1 do

našega rojaka — generalmajorja Vitruka. Tudi on je dal svoje življenje za osvoboditev Kijeva. Popeljimo se z avtobusom nazaj proti letališču. Ko sem tako poln vtisov hitro beležil svoje vtise, nisem pozabil med vožnjo sem pa tja pogledati tudi skozi okno, kakšno je videti predmestje Kijeva. Nizke lesene stare hiše so nas spremljale daleč ven iz mesta. Ocenil sem, da meri taka hiša približno 7×7 m, okna so majhna in brez zaves. Če sem se še tako trudil, mi ni uspelo videti ene same televizijske antene. Na vprašanje, kdo stanuje v teh hišah, mi je naša vodičinja Irina povedala, da žive tu kolhozniki in sovhozniki. Tudi okolica teh hiš ni lepo urejena. Ceste ali ulice med hišami so blatne in neurejene. Res, kar sem tu videl, je bilo pravo nasprotje s samim mestom.

Po prihodu na letališče smo morali še skoraj dve uri čakati, ker nismo dobili pravega goriva za naše letalo. Prosti čas smo izkoristili za pisanje razglednic, ki pa so bile žal vse druge, samo kijevske ne. Tu smo se tudi prvič srečali s prodajalci raznih spominkov, ki pa so bolj ali manj izdelani v stilu satelitov in vesoljskih ladij. Ker nisem imel občutka za njihovo valuto, sem mislil, da je 1 kg pomaranč zelo poceni. Cena je bila namreč za slabšo kvaliteto 4,5 rublja, za boljšo pa 5 rubljev. Šele ko smo »pretopili« našo dinarje v rublje (vsak je smel imeti le 1.500 din) in smo dobili za 1.500 din le 2 rublja, smo videli, kaj se pravi 5 rubljev za 1 kg pomaranč. Prepričan sem tudi, da bi marsikatero naše dekle ne imelo našminkanih ustnic, če bi moralo odšteti za navadno rdečilo 2.000 do 3.000 dinarjev. Vsi spominski predmeti pa so izdelani bolj ali manj iz gline ali leša. Le redko sem videl predmete iz drugega materiala.

Ko smo vendarle dobili pravo gorivo, smo se v družbi dveh sovjetskih letalcev odpeljali na vzletišče kijevskega letališča. Vožnja od Kijeva do Moskve, kjer je bila naša naslednja posta-

eno šlo hitreje kot prvič. Nekaj časa smo nato čakali avtobuse, ko pa so ti prišli, smo se odpeljali proti Moskvi — mestu, katerega sem si tolikokrat želel videti. Ne morem mimo tega, da ne bi opisal prihoda v mesto. Ko smo se vozili po najdaljši moskovski ulici, je rahlo snežilo. Peljali smo se mimo zgodovinskega Rdečega trga in se kmalu nato ustavili pred hotelom, v katerem naj bi bili stanovali štiri dni. Hotel se imenuje »Berlin« in je dokaj razkošno opremljen. Ko smo se po kratkem času razvrstili po sobah, smo imeli večerjo. Moram priznati, da hrana kakor tudi postrežba zasluži očno odlično. Te štiri dni smo živeli zares odlično.

Program v času našega bivanja v Moskvi je bil zelo obširen, zato bom opisal dogodke tako, kot so se vrstili. Najprej smo si ogledali mavzolej V. I. Lenina. Ta stoji na prostranem Rdečem trgu, za obzidjem Kremļa. Do leta 1931 je bil mavzolej zgrajen v leseni konstrukciji, nato pa so ga po sklepu takratne vlade in ob sodelovanju vseh republik zgradili takšnega, kot je danes. Objekt je zares velika mojstrovina arhitekta. S svojimi dimenzijami, bogato vgrajenim materialom in končno skladne arhitektonske linije, dajo temu objektu tisto veličino, ki jo dejansko zasluži. Mavzolej je napravljen iz rdeče-rjavega uralskega marmora. Nekje v sredini je pas črnega granita in tu je tudi napis LENIN. Pred vhodnimi vrati stoji noč in dan častna straža. Prav zanimivo je bilo pogledati, kako se straža menjava. To so res prave ceremonije. Ogled mavzoleja je ves dan, od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Le dvakrat na leto se tudi vrata mavzoleja zapro, in sicer za 1. maj in 7. november, ko so tu defileli vojaških parad. Priti v mavzolej ni prav lahko. Že vsaj ob 7. uri moraš biti pred vhodom, nato pa se lahko prerineš malo naprej, če imaš seveda dokaz, da si tujec.

Prav po šolsko so nas zvrstili po dva skupaj. Dolga kača se je vila po Rdečem trgu ves dan. Pravijo, da gre letno skozi mavzolej več kot 4 milijone ljudi. Prišli smo pred grobove najvidnejših partijskih delavcev Sovjetske zveze (Kalinina, Sverdlova, Frunzeja, Kurčatova in sedaj še Stalina). Vsi razen Stalina imajo tudi doprsne kipe. Bajе ga bodo Stalinu tudi postavili. Na obzidju Kremļa, ki stoji v neposredni bližini, pa je vzdano nekaj deset plošč s posvetilom. Za nas Jugoslovane je bilo zanimivo to, da smo našli med njimi svojega rojaka.

Ogledali smo si tudi nekaj zelo zanimivih objektov v Moskvi. Preden pa bom nadaljeval z opisom teh posameznosti, mi dovolite, da vam povem nekaj uvodnih števil. Moskva šteje danes 7,2 milijona prebivalcev, je kulturno in politično središče Sovjetske zveze. Pravijo, da je svoje ime dobila po reki Moskvi, ki teče skozi mesto. Zvedeli smo tudi, da je leta 1140 takratni knez Jurij Dolgoruki na bregu te reke prvi zapisal, da bo tu Moskva. Mesto se razprostira danes na površini 88.000 ha, ima 40 gledališč, 108 kinematografov, 9 železniških postaj, 25.000 zdravnikov, 9.900 raznih časopisov, športni stadion za 120.000 gledavcev, nič koliko pokritih športnih objektov za košarko, rokomet, drsališče in še in še. Moram reči, da bi lahko našteval v nedogled. Opisal vam bom raje nekaj najbolj zanimivih atrakcij Moskve. Med tiste, ki so name napravile največji vtis, je vsekakor nova moskovska univerza »Lomonosova«. Pod vodstvom arhitekta Rubnova je sku-

stotkov. Moram pa reči, da je oskrbnina v študentskem naselju zelo poceni. Za prve tri letnike plačajo mesečno 3,5 rublja, za ostale pa je ta vsota nekoliko večja. Vsa učila so študentom na razpolago zastoni. Na tej univerzi je zaposlenih 3.000 profesorjev. Moskva pa ima razen te še eno univerzo, saj ima v svojih prostorih kar 7 fakultet, medtem ko jih ima nova le 6. Razlika med njima je le, da ta zgradba ni tako razsežna kot univerza Lomonosova.

Ko sem že pri visokih številkah, naj povem, da meri najdaljša ulica v Moskvi skoraj 17 km, da ima največji hotel »Ukrajina« 1002 sobi in 1500 postelj, da imajo ogromne trgovine, tako imenovane CUM (Centralni univerzalni magazin), kjer je dnevna frekvenca blizu milijon ljudi.

Seveda imajo tudi stanovanjske zgradbe (v Moskvi jih je 7), ki imajo arhitektonsko obliko, podobno univerzi. V taki zgradbi, ki je visoka 156 m, je 452 eno- do štirisobnih stanovanj in še več drugih prostorov — prodajalne, bolnišnice, šole, banka, kino in drugo. Pravijo, da je življenje v taki hiši udobno in poceni — presojo o tem prepuščam vam. Sicer pa tudi drugače zelo veliko gradijo, saj pridobivajo dnevno 300 novih stanovanj, kar znaša letno 100.000. Povedali so nam, da je bilo pred revolucijo dve tretjini vseh hiš lesenih in kar 90 odstotkov takih, ki so bile le eno- oziroma dvonadstropne. Trenutno je

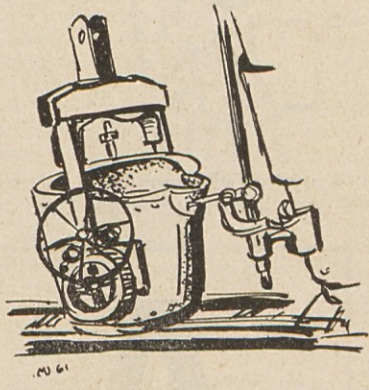
Moskovska univerza

pina arhitektov pričela z gradnjo leta 1949, štiri leta kasneje pa so imeli v teh prostorih že prva predavanja. Nekaj podatkov: višina 240 m, širina 450 m, 32 nadstropij, 45.000 raznih prostorov, 110 km vseh hodnikov itd. itd. Študentov je približno 22.000 iz 60 držav. Prav radi povedo anekdoto s te univerze. »Pravijo, da bi novorojenček, ki bi prespal le eno noč v vsaki sobi (samo srednjega dela univerze, ki ima »le« 22.000 prostorov), prišel ven že pravi starček — kar okoli 60 let bi že imel.« Kot posebnost naj omenim, da ima univerza 13 rednih in eno izredno fakulteto. Ta zadnja je namenjena tujcem, da se v enem letu pred rednim študijem seznajajo z jezikom in načinom življenja. In kakšne so štipendije? Študenti so razdeljeni v tri skupine. V prvi skupini znaša štipendija do 22 rubljev, v drugi do 40, v tretji pa do 50 rubljev.

Štipendija pa se lahko poveča za 25 odstotkov tistemu, ki opravi izpite v rednem času in s primerno oceno. Kolikor pa nekdo dela še v političnih organizacijah, se mu osnova lahko dvigne za 70 od-

v izgradnji okoli 2000 stanovanjskih zgradb, mimogrede povedano, sprejme vsaka po 400 strank. Povprečno stane družinsko stanovanje 4 % plače. O plačah in cenah pa bomo govorili kasneje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

DOPISUJ V LITOSTROJ

ZLASTI VODILNO IN VODSTVENO OSEBJE JE DOLŽNO PREK CASOPISA INFORMIRATI KOLEKTIV O VAŽNIH DOGODKIH.

Brez visoke peči dobljeno železo

Sovjetski metalurg akademik I. Bardin je rad ponavljal, da je visoka peč mlinski kamen na vratu metalurgije kot kazen za grehe, storjene na področju znanstvenih raziskav. Zgodovina visoke peči sega dejansko v sivino stoletij. Če je martinovka razmeroma mlada — vsega skupaj 100 let — je visoka peč vsaj 6 do 7-krat starejša. In čeprav »stoletni starci« še vedno dajejo jeklo in surovo železo, niso več maloštevilni glasovi, ki govorijo, da je že prišel čas za njihovo upokožitev. Vzrok za to je več. Za pridobivanje železa v visoki peči je potreben koks, ki je zelo deficitarna surovina zaradi vse večjega pomankanja primerne premoga. Sedanja tehnološki proces pridobivanja železa ne nudi prav tako skoraj nobene možnosti za avtomatizacijo. Toda znanost je dandanes

že našla nove poti za pridobivanje železa izven visoke peči.

Ena izmed teh novih poti je naslednja: Predstavljamo si vertikalno cev, po kateri piha od spodaj navzgor močan tok plina. Ta cev je znotraj na več mestih pregrajena s posebnimi pregradami-diafragmami, ki so opremljene z izvrtinami. Pri prehajanju plina skozi te izvrtine se pritisk plina povečuje. Če na nasprotni strani nasipljemo zdrobljeno rudo, le-ta obvisi in poskakuje v cevi. Pri pogledu skozi prozoren model se zdi, da drobni delci rude vro, zaradi česar je bila ta metoda imenovana »metoda vrelnega sloja«.

Pihajoči plin spreminja rudo v čisto železo. Med samim eksperimentiranjem so znanstveniki doživeli neuspeh. Znano je, da je železna ruda trden material, ki pri

900 °C zgubi to svojo lastnost in se spremeni v maso, podobno testu. Ta masa se zlepi v kepo, ki potem slabo prepušča pihajoči plin.

Kasneje so znanstveniki Centralnega znanstvenega raziskovalnega inštituta za črno metalurgijo v Sovjetski zvezi sklenili uporabiti vodik namesto ogljikovega monoksida. Tudi pritisk so povišali, temperaturo samo so znižali na 500 °C. Na ta način se ruda ne lepi več in vodik lahko neovirano pronicata skozi material, spreminjajoč rudo v popolnoma čisto železo, ki ga že dandanes s pridom uporabljajo v radiotehniki in strojogradnji.

Novi dosežki odpirajo torej pot za opustitev visokih peči pri pridobivanju železa.

(Po reviji »Ogonjok«)

Dvorana v moskovski podzemski železnici

4-sobna). Še marsikaj lepega smo videli v Kijevu. Nadvse lepa se mi je zdela katedrala sv. Sofije. Njenih 13 pozlačenih kupol, pa bogate freske v notranjosti, so res prava privlačnost za vsakega tujca, ki ga vodi pot skozi to mesto. Tu je tudi mogočen spomenik generala Vatutina, ki je vodil rdečo armado pri osvoboditvi mesta. Nadvse mi je bil všeč park »Večne slave«, kjer okoli visokega obeliska počivajo največji sinovi Ukrajine. Moram povedati, da sem med številnimi imeni našel tudi

ja, je trajala 2 uri in 15 minut. Mislili smo, da se bomo spustili na Vnukovsko letališče, pa so nam zadnji trenutek sporočili, da moramo pristati na civilnem letališču za mednarodni promet — Šeremcevo. Naj takoj povem, da je to eno od treh moskovskih letališč, ki pa tudi ni majhno. Tu pristajajo in vzletajo največja letala iz vseh krajev sveta. Letališče je oddaljeno od Moskve 28 km. Kot v Kijevu, tako so nas tudi tu, v Moskvi, pozdravili cariniki — ne vem, zakaj. Vendar je tu vse-

Za razvedrilo

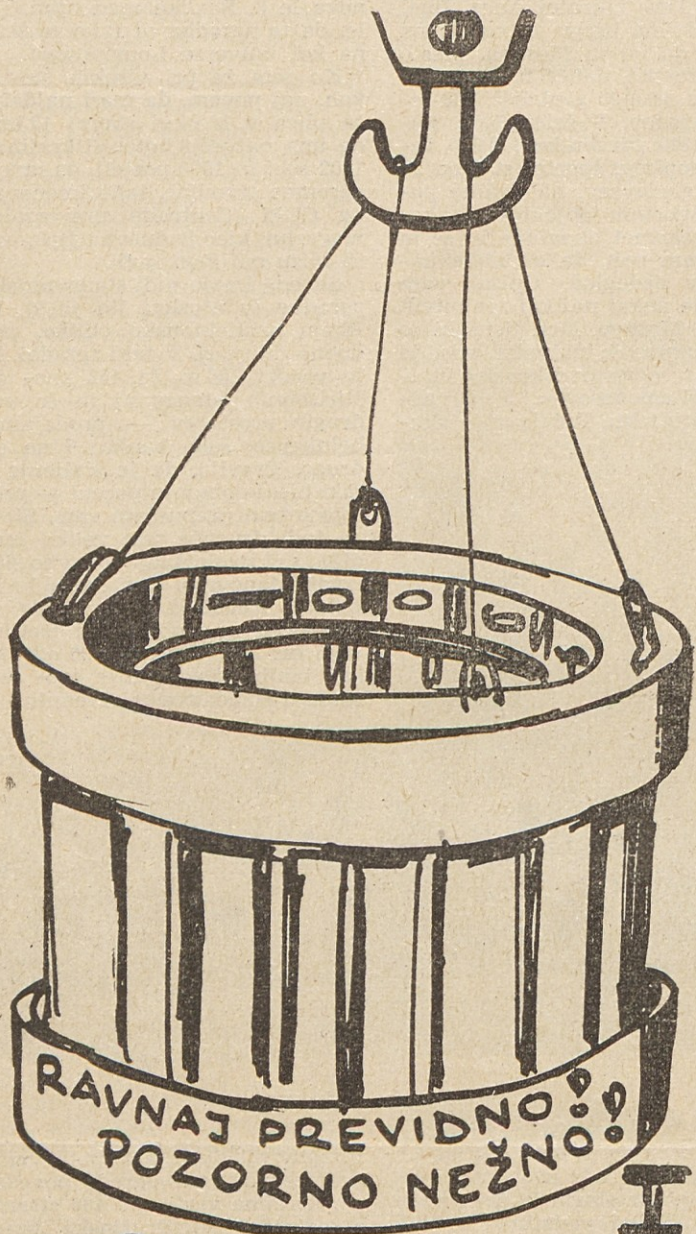
PRI ZOBOZDRAVNIKU

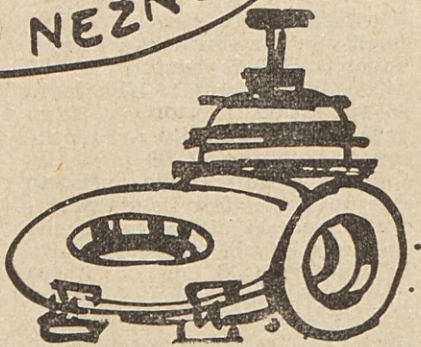
»Kako sva pa kaj na tekočem, sestra?«
 »Slabo, doktor.«
 »Potem pa kar pohitiva!«

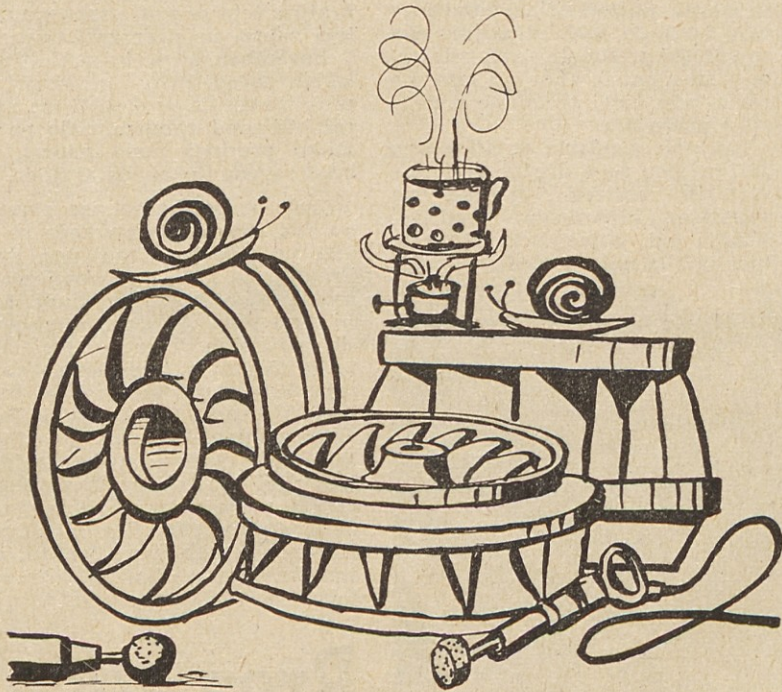
Preddelavec jezno reče Mihi:
 »Vsi nosijo po dva zaboja, zakaj pa samo ti po enega?«
 Miha: »Verjetno so ostali preveč leni, da bi dvakrat hodili.«

Kurirka: »Če ravnaajo v Litostroju s tako ogromnimi stvarmi tako previdno in pozorno, kako šele z bolj drobcenimi stvarcami?«

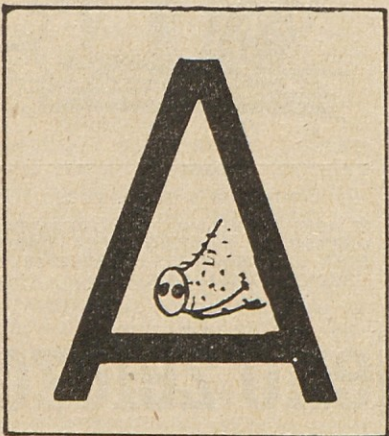

Francelj! Tole ni plug! Moraš biti bolj pazljiv!

V brusilnici tekačev v pločevinarni so ondan menda jedli polže. Ali so tudi pri delu kot polži?

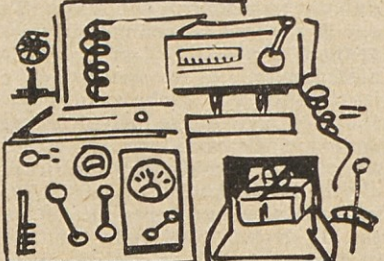
REBUSA

JE RESNICA, KO...?

Je resnica ko pravijo, da ima en sam mojster šest srednjevelikih strojev in nekaj več delavcev. Pravijo »velika« odgovornost...

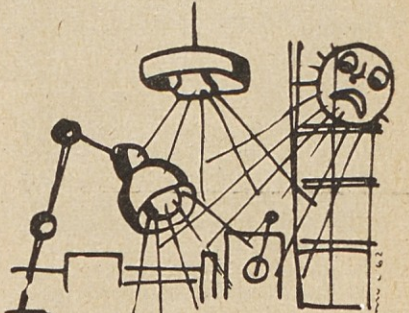
Pravijo, da postajajo nekatere ekonomske enote tako samostojne, da hočejo napraviti na svojih strojih mogoče in nemogoče delovne operacije.

Pravijo, da nosijo nekateri delavci obleko, ki ji ves čas življenjske dobe ne privošči enega samega pranja.

Posamezniki se ne morejo odvaditi risanja po stranišnih stenah.

Pravijo tudi, da je dnevna svetloba boljša od električne.

Časopis »TEHNIKA«

organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije
 glavni in odgovorni urednik:
 dr. inž. Dušan Veličković, redni profesor strojne fakultete univerze v Beogradu

Obsega:

1. Tehnika — splošni del
2. Radioaktivni izotopi in sevanje
3. Gradbeništvo
4. Rudarstvo in metalurgija
5. Strojništvo
6. Elektrotehnika
7. Kemijska industrija
8. Promet
9. Organizacija dela
10. Poročila industrijskih podjetij o njihovih proizvodnih in tehniških dosežkih
11. Prehrabena industrija

Časopis »TEHNIKA«

izhaja vsakega 1. v mesecu; vsaka številka ima približno 300 strani velikega formata 21×29 cm s številnimi slikami.

Letna naročnina (12 števk) znaša 18.000 dinarjev. Cena posamezni številki v prodaji znaša 1.750 dinarjev. Naročnina se plačuje na žiro račun direktije št. 101-18-5-1011 pri Narodni banki v Beogradu.

Tarifa za oglase:

1. V oglasnem delu cela stran 80.000 dinarjev; pol strani 50 tisoč dinarjev; na platnicah celotna tretja stran, notranja stran in zadnje platnice 250 tisoč dinarjev; četrta, zunanja stran zadnje platnice 350 tisoč dinarjev.

2. V delu »Obvestila domače in tuje industrije«: cela stran (7.500 slovničnih znakov) 90 tisoč dinarjev, pol strani (3.500 slovničnih znakov) 50.000 dinarjev.

Izplačilo po izidu in prejemu dokazne številke. Rokopise sprejemamo 40 dni pred izidom časopisa, računajoč, da izide vsaka številka točno 1. v mesecu.

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA« Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024.

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarn strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 16.